

บทที่ 1

ตะวันออกกลางกับสังคมโลกครั้งที่ 1

เค้าโครงเรื่อง

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไกลัจจะเกิดสังคมโลก
 - 1.1 ลักษณะการปกครองของจักรวรรดิอตโตมันเนื้อดินแดนอาหรับ
 - 1.2 การปฏิวัติยังเตอร์ก (Young Turk Revolution)
 - 1.3 การเริ่มต้นของลัทธิชาตินิยมอาหรับ
 - 1.4 ลัทธิชาตินิยมอาหรับระหว่างสังคมโลกครั้งที่ 1
2. สังคมโลกที่เกิดขึ้นในบาบสมุทรอาหรับ ซีเรีย และอิรัก
3. สัญญาและคำประกาศของฝ่ายสันพันธมิตรที่ทำกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง
 - 3.1 ประการแรก Husain-McMahon Correspondence และ Sykes Picot Agreement
 - 3.2 ประการที่ 2 Balfour Declaration
 - 3.3 ประการที่ 3 ข้อผูกมัดที่ฝ่ายสันพันธมิตรมีต่ออาหรับ
4. ผลของสังคมที่มีต่อตะวันออกกลาง
 - 4.1 ผลที่เกิดขึ้นในอิรัก
 - 4.2 ผลที่เกิดขึ้นในอียิปต์
 - 4.3 ผลที่เกิดขึ้นในซีเรีย

สาระสำคัญ

1. ในเวลา ก่อนเกิดสังคมโลกครั้งที่ 1 นั้น ตะวันออกกลางเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอตโตมันเตอร์กซึ่งเข้ามามีอำนาจแทนที่พวกราชอาหรับ อิสลาม ภาษาหลังจากที่จักรวรรดิอาหรับอิสลามได้เสื่อมอำนาจและถล่มตัวลงหรืออาจเรียกดินแดนตะวันออกกลางในช่วงนั้นว่าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมัน

2. ในระหว่างสังคมโลกครั้งที่ 1 ฝ่ายสันพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษได้ทำสัญญาและข้อตกลงต่างๆ กับผู้นำของประชาชนในตะวันออกกลาง (ทั้งยิวและอาหรับ) โดยมีจุดประสงค์คือต้องการให้ผู้นำเหล่านั้นมาเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายสันพันธมิตร
3. เมื่อสังคมโลกครั้งที่ 1 ยุติลง ตะวันออกกลางหลุดพ้นจากการปกครองของอตโตมัน แต่ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของมหาอำนาจยูโรปอันได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากอ่านหนบที่ 1 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. วิเคราะห์สถานการณ์โดยทั่วไปในตะวันออกกลางในช่วงเวลาใกล้จะเกิดสังคมโลกครั้งที่ 1 ได้
2. ระบุเหตุการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้นในการสนับสนุนอาหรับ ชี้เรีย และอิรักได้
3. อธิบายสาเหตุที่สัญญาและคำประกาศของฝ่ายสันพันธมิตรได้
4. อธิบายผลที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางภายหลังสังคมโลกครั้งที่ 1 ได้

ในระยะเวลา 2-3 ปีก่อนเกิดสหภาพโอลิมปิกครั้งที่ 1 ได้มีการแข่งขันกันระหว่างมหาอำนาจยุโรปเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือตะวันออกกลาง ประเทศที่แข่งขันกันมากที่สุดได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี แต่ละประเทศต่างก็มีชุดมุ่งหมายเดียวกันคือ การได้รับสัมปทานอุตสาหกรรมน้ำมันในตะวันออกกลางอย่างไรก็ตาม การแข่งขันดังกล่าวมิใช่สาเหตุสำคัญของการเดียวกันที่ทำให้เกิดสหภาพโอลิมปิกครั้งที่ 1 แต่ปัญหาในตะวันออกกลางก็มีความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอุตสาหกรรมน้ำมัน ทั้งนี้ เพราะได้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมกันระหว่าง อังกฤษ เยอรมนี และตุรกี คือบริษัท อังโกล-เยอรมัน ตุรกี ปิโตรเลียม (Anglo-German Turkish Petroleum Company) ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับสัมปทานน้ำมันในประเทศอิรัก เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 1914 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะแต่ละประเทศต่างก็ต้องการมีอิทธิพลและมีผลประโยชน์ แต่เพียงผู้เดียวในอิรักโดยเฉพาะอังกฤษและเยอรมนี อย่างไรก็ตาม สหภาพโอลิมปิกครั้งที่ 1 ที่เกิดขึ้นนั้น การบนและเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในที่แห่งอื่นมากกว่าในตะวันออกกลาง สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา 4 ประเด็นคือ¹

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไกลัจจะเกิดสหภาพโอลิมปิก
2. สงครามที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ ซีเรีย และอิรัก
3. สัญญาของฝ่ายสัมพันธมิตรที่มีต่อผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง
4. ผลที่เกิดขึ้นภายหลังสหภาพ

1. สถานการณ์ในตะวันออกกลางตอนไกลัจจะเกิดสหภาพโอลิมปิก

ตะวันออกกลางเป็นดินแดนส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมัน ซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก แต่รัฐบาลของจักรวรรดิซึ่งเป็นเตอร์กนั้นไม่มีประสิทธิภาพ อ่อนแอ มีการคอร์ปชั่น จนกระทั่งยุโรปเรียกจักรวรรดินี้ว่าเป็น “คนป่วยของยุโรป” (Sick man of Europe) ซึ่งดำรงอยู่ได้ด้วยการแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองซึ่งนี้ได้เป็น ชาวเตอร์ก แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับมุสลิม ประชาชนเหล่านี้ถูกขัดขวางความเจริญก้าวหน้าทั้งหมด อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวว่ารัฐบาลกลางของจักรวรรดิอตโตมันอ่อนแอและไม่มีประสิทธิภาพ มีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนเพียงเล็กน้อย มีเศรษฐกิจที่ด้อยพัฒนาและอยู่ในสภาพที่เก็บล้มละลาย และถูกกดดันอย่างมากจากศัตรูภายนอกและรวมทั้งผู้ที่แสดงความประท้วงต่อจักรวรรดิอตโตมัน แต่รัฐบาลก็สามารถควบคุมดินแดนต่าง ๆ ของจักรวรรดิที่ทั้งกว้างใหญ่และแตกแยกกัน ตลอดจนยังได้รับความจงรักภักดีของชาติต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเทศได้บังคับของรัฐบาลอตโตมัน เหตุผลของความสำเร็จของรัฐบาลอตโตมันก็คือ ความอดทนของชนชาติ

¹ William R. Polk, *The Arab World* (London : Harvard University Press, 1980), p.93.

ต่างๆ ที่อยู่ใต้การปกครองนั้นเอง อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะได้เข้าใจในประเด็นนี้ดียิ่งขึ้น ควรที่จะทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้นในดินแดนอาหรับที่อยู่ใต้การปกครองของอตโตมัน และประชาชนเหล่านี้เป็นใครบ้าง

1.1 ลักษณะการปกครองของจักรวรรดิอตโตมันเหนือดินแดนอาหรับ

การที่จักรวรรดิอตโตมันแบ่งการปกครองออกเป็นห้องถังถันน์ มิได้ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกแบ่งแยกหรือมีความงงรักกัดเจนเฉพาะห้องถันน์ ทั้งนี้ เพราะแต่ละห้องถันน์มิได้มีการแยกออกจากกันโดยพรมแดน ภาษาหรือระเบียงข้อนั้นกับก็มิใช่อุปสรรค ประเทศอาหรับทั้งหลายขณะที่อยู่ภายใต้รัฐบาลอตโตมันนั้น จะไม่มีคำว่า “ซีเรีย” หรือ “อิรัก” นอกจากในความรู้สึกด้านภูมิศาสตร์เท่านั้น ชาวซีเรียสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างง่ายดายไปสู่เบกแಡด เมกกะ หรือโคโร โดยไม่มีความรู้สึกว่าตนเป็นต่างชาติ²

ความรู้สึกดังกล่าวเนี้ยได้สืบทอดมาช้านานตามครอบครัว ตระกูลและผ่า โดยมีศูนย์รวมให้ผู้ทางจิตใจอยู่บนศาสนาน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ขณะเดียวกันก็มีชาวคริสเตียนและชาวขุกวะจัดกระจายอยู่ทั่วทั้งจักรวรรดิ ระบบการปกครองมิได้แบ่งแยกชาวเตอร์กออกจากชาวอาหรับและชาวคริสต์ ทั้งนี้ เพราะแต่ละกลุ่มนับถือศาสนาเดียวกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าจักรวรรดิอตโตมันก็คือมุสลิม ทั้งนี้ เพราะจักรวรรดิอตโตมันเป็นผู้สืบทอดจักรวรรดิอาหรับอิสลามนั่นเอง

ระยะเวลานานถึง 4 ศตวรรษที่อตโตมันปกครองดินแดนต่างๆ ในตะวันออกกลางอยู่นี้ได้ทำให้อารยธรรมอาหรับและตุรกิพสมพسانกันในหลาย ๆ ด้านอย่างไรก็ตามตะวันออกกลางแม้จะอยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์ก แต่วัฒนธรรมอาหรับและภาษาอาрабิกก็ยังคงเช่นเดิมอยู่ต่อไป ยังกวนันทั้งชาวอาหรับและภาษาอาрабิกยังมีบทบาทสำคัญในระบบงานด้านการปกครองของอตโตมัน ภาษาอาрабิกเป็นภาษาของคัมภีร์กรุอ่านและภาษาในสุเหรร่า ส่วนสำคัญของรัฐบาลอตโตมันก็คือกฎหมายชาเรียอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะไม่สามารถเรียบได้ โดยปราศจากความรู้ในภาษาอาрабิก มหาวิทยาลัย อัลอะซฮาร์ (Al. Azhar) ซึ่งตั้งขึ้นในกรุงไคโรในคริสต์ศตวรรษที่ 10 และโรงเรียนที่เป็นสุนหนี่เช่นเดียวกับเตอร์ก ซึ่งตั้งขึ้นในดามัสกัส ตูร์โนลี และอเลปโป ในระหว่างที่อยู่ภายใต้การปกครองของอตโตมัน ก็ใช้ภาษาอาрабิกแทนที่จะใช้ภาษาตุรกิข้าราชการทางกฎหมายและทางศาสนาซึ่งรัฐบาลอตโตมันเป็นผู้แต่งตั้งตลอดทั่วจักรวรรดิ ส่วนใหญ่ก็เป็นอาหรับ ในเมืองหลวงมีผู้นำทางศาสนาที่สูงที่สุดคือ เชค อัล อิสลาม (Sheikh ul Islam) ตามปกติมักเป็นชาวอาหรับ ตำแหน่งผู้นำสูงสุดทางศาสนาเป็นความสำคัญ และมีอิทธิพลมากถึงขนาดมีสิทธิในการกำจัดสุลต่าน กองทหารอาหรับ และข้าราชการในระดับสูงที่

²Ibid., p.95.

เป็นอาหารก็มีความสำคัญอย่างมากในกองทัพอตโตมัน ชาวอาหรับจะอยู่ในทุกตำแหน่งหน้าที่ของรัฐบาล เช่น นายกรัฐมนตรี นายพล และข้าหลวง เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มีส่วนรับผิดชอบ ในรัฐบาลร่วมกับชาเตอร์ก โดยปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ³

รัฐบาลอตโตมันมิได้มีอิทธิพลอย่างเข้มแข็งในการปกครองเหนือดินแดนต่างๆ ของอาหรับ กล่าวคือ เมื่อหัวหน้าผ่านตามท้องถิ่น หรือเจ้าแรกมีอำนาจมากขึ้นก็จะให้ความเคารพนับถือเฉพาะตัวเจ้าเมือง ซึ่งถูกส่งไปปกครองพวกคนเท่านั้น⁴ โดยมิได้เห็นความสำคัญของสุลต่านซึ่งเป็นเจ้าแผ่นดินเลย ดังเช่นในเดือนอน ป่าเลสไตน์ และอิรัก เจ้าผู้ปกครองท้องถิ่น หรือหัวหน้าผ่านซึ่งเป็นอาหรับมีความเป็นอิสระจากรัฐบาลกลาง จะเห็นได้ชัดในอียิปต์เจ้าผู้ปกครองคือ อิบรา欣 ซึ่งเป็นโอรสของมู罕หมัด อัลี ได้แนะนำให้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศ ซึ่งเท่ากับเป็นการเริ่มต้นยุคสมัยใหม่ของอียิปต์บรรดาผู้ที่นิยมชนชั้นอนุรักษ์ต่างเรียกเขาว่าเป็นผู้ก่อตั้งลัทธิอาหรับสมัยใหม่ อิบรา欣แห่งนี้ในด้านการศึกษา สนับสนุนให้มีการฟื้นฟูลัทธิของความเป็นอาหรับ ใน ก.ศ. 1831 อิบรา欣 อนุญาตให้บทหลวงเจซูอิต ชาวฝรั่งเศสเปิดโรงเรียนในอียิปต์ ต่อมาใน ก.ศ. 1875 มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเซนต์โซเฟฟ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงรองจากมหาวิทยาลัยอเมริกาแห่งเบรุต ใน ก.ศ. 1820 คณะสอนศาสนาเมริคันเพรสบิเตอร์เชนได้นำแท่นพิมพ์ภาษาอารบิกมาเพื่อช่วยในด้านการศึกษา ใน ก.ศ. 1860 คณะสอนศาสนา ได้ควบคุมโรงเรียนทั้งหมด 33 แห่ง โดยมีนักเรียนทั้งหมดพันคน ต่อมาใน ก.ศ. 1866 คณะสอนศาสนาจึงกล่าวว่าได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยซึ่งเรียนโดยประเทศแคนาดา ซึ่งต่อมาได้เป็นมหาวิทยาลัยอเมริกาแห่งเบรุตที่มีชื่อเสียงนั่นเอง

การแนะนำเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอารบิกมีความสำคัญต่อกระบวนการชาตินิยมในการกระตุ้นให้มีกิจกรรมทางปัญญา ทำให้เกิดความสนใจในความสำเร็จทางปัญญาของอาหรับบุคคลang เมื่อเท่านั้นพิมพ์อาหรับผลิตงานทางวิทยาศาสตร์และวรรณรัฐสมัยใหม่ดังเช่นในอิสตันบูล ใน ก.ศ. 1816 และในไคโร ใน ก.ศ. 1822 ก็เท่ากับเป็นการฟื้นฟูความรู้ทางภาษาอารบิกอย่างแท้จริง⁴

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ไม่มีผู้นำอาหรับ มุสลิมคนใดสนับสนุนการแยกตัวของอาหรับออกจากจักรวรรดิอตโตมัน มีเพียงชาวอาหรับที่นับถือ คริสต์ศาสนาเท่านั้นที่ต้องการอิสรภาพ สำหรับชาวอาหรับมุสลิมประธานาธิบดี การปฏิรูปและการกระจายอำนาจในการปกครองให้แก่ชาวอาหรับมากขึ้นเท่านั้น พวกที่ต้องการแบ่งแยกออกจากอาหรับคริสเตียนแล้วยังมีพวกโนร์ในที่ กรีกอรอธีดอกซ์ ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยอเมริกา แห่งเบรุตบุคคลเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อยกับการฟื้นฟู

³Don Peretz, The Middle East Today. (New York : Holt, Rinehartand Winston, 1978), p.132.

⁴Ibid., p.135.

อิสลาม แต่พวกเขายังห่วงกลับไปสู่รูปแบบของภาษาและวัฒนธรรมของอาหรับก่อนสมัยอิสลาม และรับความช่วยเหลือจากยุโรป จึงไม่ได้รับความไว้วางใจจากพวกราชอาหรับมุสลิม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลา ก่อนการปฏิวัติ ของยังเตอร์ก (Young Turk Revolution) ใน ค.ศ. 1908 แม้แต่ผู้สังเกตการณ์ชาวต่างชาติก็ได้พบว่าลักษณะนิยมอาหรับเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1875 ที่นักชาตินิยมอาหรับคริสเดียนจำนวนมากในเบรุตได้ก่อตั้งสมาคมลับเป็นครั้งแรก ทำการแจกจ่าย จุลสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติและติดโป๊สเตรอร์ในสถานที่สำคัญๆ หลายแห่ง และเมื่อนักชาตินิยมอาหรับคริสเดียนเหล่านี้ตระหนักว่าความสนใจสนับสนุนของอาหรับมุสลิมเป็นสิ่งสำคัญ จึงพยายามหาทาง ติดต่อและขอความร่วมมือจากชาวอาหรับมุสลิมที่มีอิทธิพล แต่ฝ่ายหลังมิได้เห็นด้วยกับการกระทำของฝ่ายแรก จึงไม่ได้ให้ความสนใจสนับสนุนสมาคมดังกล่าว มีอายุประมาณ 2-3 ปี ภายนอกนั้นก็ มิได้มีบทบาทอีกเลย

จอร์จ แอนโตรนิอุส (George Antonius) นักประวัติศาสตร์ของuhn การนักชาตินิยมอาหรับ ได้เขียนไว้ว่า

“ในสมัยการปกครองของสุลต่านอับดุล ไฮมิด แห่งจักรวรรดิอตโตมัน การเริ่ญเดินโดยของลักษณะนิยมอาหรับมีเพียงเล็กน้อยและเป็นไปอย่างเชื่องชา มีโอกาสเพียง 2 ครั้ง ซึ่งบวนการที่เพิ่งเกิดใหม่ได้แสดงตน กล่าวคือครั้งแรกตอนต้นรัชสมัย มีการโจมยณาเพย์ร์สมาคมลับแห่งเบรุต และอีกครั้งหนึ่งในตอนปลายรัชสมัย เมื่อชาวอาหรับมุสลิมซื้อ อัลคาเวบี ได้ปลูกระดมความรู้สึกชาตินิยม แต่หลังจากนั้นบวนการดังกล่าวก็อยู่เฉย”⁵

1.2 การปฏิวัติยังเตอร์ก (Young Turk Revolution)

พวกเตอร์กหนุ่มเป็นกลุ่มท้าทายชั้นกลางที่มีการศึกษาและค่อนข้างหัวรุนแรงใน พおりสุลต่านอับดุล ไฮมิดที่ 2 แห่งจักรวรรดิอตโตมันที่มีอำนาจมากเกินไป เพาะะสุลต่านได้นำรัฐธรรมนูญ ปี 1876 มาใช้ซึ่งเป็นธรรมนูญที่ให้อำนาจเด็ดขาดแก่สุลต่าน พวกเตอร์กหนุ่มจึงทำการปฏิวัติล้มอำนาจสุลต่าน และประสบความสำเร็จทำให้สุลต่านปราสาหกอิทธิพลดากการเมือง แม้จะยังคงอยู่ในตำแหน่งก็ตาม⁶ พวกเตอร์กหนุ่มจึงเป็นผู้ปฏิบัติงานของรัฐบาลโดยจัดตั้งคณะกรรมการ

⁵Ibid., p.140.

⁶ ต่อมาใน ค.ศ. 1913 พวกยังเตอร์กรวมตัวกันเป็นรัฐบาลทหารที่มีอำนาจเต็มที่ใน ค.ศ. 1923 มุสตาฟ้า เคมาล (Mustafa Kemal) ขึ้นอำนาจได้เปลี่ยนการปกครองประเทศเป็นสาธารณรัฐตุรกี โดยดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรก ได้ย้ายเมืองหลวงจากอิสตันบูล (Istanbul) มาสู่อังการา (Ankara) อย่างไรก็ตามแม้จะไม่มีสถานบันสุลต่าน แต่ยังมีตำแหน่ง กาหลิบซึ่งเป็นสัญญาลักษณ์ของผู้นำทางศาสนาเท่านั้น ระหว่าง ค.ศ. 1923-1924 ผู้ดำรงตำแหน่ง กาหลิบคือ อัลดุลเมยิด (abdulmejid) จนกระทั่งเดือนมีนาคม ค.ศ. 1924 กาหลิบถูกกำจัด และถูกขับไล่ออกนอกประเทศ การกำจัดตำแหน่งกาหลิบมีผลกระบวนการทางการเมือง อาหรับ โดยเน้นให้เห็นว่าการปกครองแบบเก่าได้สิ้นสุดลงและมีผลต่อการสร้างให้ประเทศก้าวสู่ยุคโลกทั่ว ตะวันออกกลาง

กรรมการชุดหนึ่งซึ่ง คณะกรรมการแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความก้าวหน้า (The Committee of Union and Progress) หรือ CUP ซึ่งประกอบด้วยเตอร์กหนุ่มทำหน้าที่บริหารงานของรัฐบาลอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันพวกราชรับและนักชาตินิยมอื่น ๆ ก็เชื่อว่าเป็นสมัยของความก้าวหน้าและความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เพราะมีเหตุการณ์ที่แสดงว่าเป็นเช่นนั้น กล่าวคือ ภายหลังการปฏิวัติของยังเตอร์กปี 1908 ซึ่งมีขัยชนะเหนือสุลต่าน อับดุล ไฮมิดที่ 2 และมีอำนาจในการปกครองจักรวรรดิ ได้ฟื้นฟูความรักกันฉันท์พื่น้องของอาหรับอตโตมัน โดยเฉพาะในอิสตันบูล ชนทุกชาติมีความสามัคคีกันภายในจังหวัดอาหรับ อุปถัมภ์การศึกษาภาษาอารบิก และสนับสนุนวัฒนธรรมอาหรับ และเนื่องจากพวกราชรับมีความชื่อสัตต์ พวกรังเตอร์กจึงยืนยันว่าสุลต่านจะ เป็นผู้แต่งตั้งข้าหลวงประจำอิหร่านในกานสมุทรอาหรับ ชื่อเซรีฟ อุสเซน ซึ่งเป็นชนชั้นผู้ดีอาหรับ ให้เป็นผู้ดูแลรักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นเจ้าชายแห่งเมกกะ ลักษณะเช่นนี้จึงชี้ให้เห็นว่าเป็นลักษณะของการสามัคคีกันฉันท์พื่น้องในระหว่างทุกเชื้อชาติโดยเฉพาะอาหรับและเตอร์ก อย่างไรก็ตามภายในระยะเวลาเพียง 2-3 ปี สำหรับ สมัยแห่งความสามัคคีกันฉันท์พื่น้องถูกกระบวนการทางการเมืองและภาระต้นที่กระตุ้นพวกรังเตอร์กในจักรวรรดิให้สอบสวนเรื่องราวประวัติศาสตร์ของตนเพื่อที่จะได้รู้ซึ้งและเข้าใจว่าอะไรคือ ลัทธิตรุกี (Turkism) ซึ่งความจริงความรู้สึกเช่นนี้ เกิดขึ้นนานนานแล้ว และก็เป็นสาเหตุอันหนึ่งของการนำไปสู่การปฏิวัติ ของยังเตอร์ก ใน ค.ศ. 1908 นั่นเอง

ความไม่พอใจที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ภายในใจของยังเตอร์กได้เดินໂตจื่นประกอบกับความคิดที่ว่าเหตุใดจักรวรรดิอตโตมันนี้จึงเป็นที่รวมของชนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา แม้แต่ในแหล่งบลitzer ซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิก็เกิดลักษณะนิยมของชนเชื้อชาติต่าง ๆ เช่น ลัทธิชาตินิยมของชาวกรีก ระหว่าง ค.ศ. 1821-27 ลัทธิชาตินิยมของชาวบัลแกเรียนในค.ศ. 1879 ลัทธิชาตินิยมของชาวโรมาเนียน ค.ศ. 1881 ซึ่งแต่ละชาติก็มีขัยชนะในการพิจารณาความเป็นชาติของตนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งลัทธิชาตินิยมนอกราชบัลแกเรียนนี้มีศูนย์รวมอยู่ที่คาบานา (เช่นชาวบัลแกเรียน ซึ่งมีขัยชนะในปี 1870 เพราะมีศาสนาที่แยกต่างหากที่ทำให้พวกราชนแตกต่างจากชาวกรีก)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวอาร์เมเนียน (Armenians) ซึ่งอยู่ในจักรวรรษาริเวณที่รกรากอย่างมากในประเทศตุรกี เป็นผู้นำความคิดของลัทธิชาตินิยมมาสู่ใจกลางของจักรวรรดิอตโตมัน ที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามต่ออาณานิคมต่างๆ ที่อยู่ในจักรวรรดิ ที่เรียกว่าอาณานิคม Anatolia เป็นความคิดเกี่ยวกับความรู้สึกของมนุษย์ชาติซึ่งได้เป็นแรงกระตุ้นให้พวกรังเตอร์กในจักรวรรดิสอบสวนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเอง ซึ่งเป็นความรู้สึกใหม่ แต่ก็ถูกสนับสนุนและผลักดันโดยความไม่พอใจที่ซ่อนอยู่ในใจของชาวเตอร์กโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นเมื่อยังเตอร์กได้ขัยชนะมีอำนาจในการปกครองใน

การปกครอง ใน ค.ศ. 1908 และแม้ว่าจะมีความพยายามสร้างสมัยแห่งความสามัคคีกันระหว่าง เตอร์กและอาหรับ ตลอดจนชนชาติอื่นในจักรวรรดิ แต่ความรู้สึกชาตินิยมก็ได้ทำลายความ พยายามดังกล่าวโดยสิ้นเชิง พวกรังเตอร์ก กลับพยายามทำให้จักรวรรดิถูกยกไป อย่างที่ ไม่เคยถูกกระทำมาก่อนโดยรัฐบาลอตโตมันชุดก่อนๆ โรงเรียนตลอดจักรวรรดิเริ่มใช้ภาษาตุรกี แทนที่ภาษาอาหรับ และเน้นความบริสุทธิ์ของตุรกี การเลือกตั้งตามท้องถิ่นต่างๆ ก็มีการใช้ เลือกตั้งอุบัติ เพื่อให้พวกรังได้รับชัยชนะ พวกรังเตอร์กยืนยันว่าตนจะต้องได้ควบคุมรัฐสภา ใหม่ แม้ว่าพวกร่างจะมีจำนวนน้อยกว่าอาหรับ ในอัตรา 3 ต่อ 2 ก็ตาม ดังนั้นมีสภาร่างใหม่ ถูกตั้งขึ้นสมาชิกอาหรับจำนวน 60 คน จึงต้องเพิ่มอีก 2 คน รวมทั้งหมด 62 คน แต่ในสภาร่างมีสมาชิกที่เป็นเตอร์กถึง 40 คน ขณะที่มีสมาชิกอาหรับเพียง 3 คนเท่านั้น

คณะกรรมการแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความก้าวหน้า (CUP) ได้ ละทิ้ง ความคิดทุกอย่างเกี่ยวกับความอดทนและความร่วมมือกันภายหลังการปราบปรามการปฏิวัติ ซึ่งในปี 1909 ได้สำเร็จ และจากนั้นคณะกรรมการดังกล่าวก็คาดว่าทุกกลุ่มจะต้องถูกเป็น เตอร์กหมดภายในได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียว กัน ดังนั้นงานอันดับ แรกของคณะกรรมการก็ คือการกำจัดสังคมบางแห่งที่ไม่ได้เป็นเตอร์ก ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ ฉันท์พื้นเมืองของอาหรับอตโตมันด้วย

รัฐบาลยังเตอร์ก ซึ่งตั้งโดยคณะกรรมการแห่งการรวมกันและความก้าวหน้า ได้ อำนาจเหนืออกลุ่มเชื้อชาติอื่นในจักรวรรดิ โดยการปลดข้าราชการส่วนท้องถิ่นออก อย่างไรก็ ตามพวกรหัสrun แรงในคณะกรรมการบางคนยังต้องการแม้แต่การกำจัดภาษาอาหรับและแปลงนาม ถูร่าในให้เป็นภาษาตุรกีด้วย พวกรหัสrun แรงที่สุดจึงได้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูอารยธรรมสมัยก่อน อิสลาม ด้วยการสร้างเสริมวัฒนาการ แล้วมองโลกใบราษ เสมอเป็นด้านที่ทำให้ลักษิอาหรับ เสื่อมลง

1.3 การเริ่มต้นของลักษิชาตินิยมอาหรับ

อาจกล่าวได้ว่าการกระทำของยังเตอร์กดังกล่าวเป็นแรงผลักดันประการหนึ่งที่ทำให้ ฝ่ายอาหรับแสวงหาเอกลักษณ์ของตัวเอง และนำไปสู่ลักษิชาตินิยมอาหรับในที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้แต่ผู้สังเกตการณ์ชาวต่างชาติที่เป็นมิตรก็ได้พนักหักลักษิชาตินิยมอาหรับเพียงเล็กน้อย ก่อนการ ขึ้นมาเมื่ออำนาจของพวกรังเตอร์กแกนของความไม่พอใจและความเคลื่อนไหวของอาหรับเริ่มต้น ที่ซึ่งเรียกว่า ชาติอาหรับ ที่มีแนวโน้มทางชาติที่มีความต่อเนื่องกัน ไม่ใช่แค่ความต่อเนื่องทางภาษา ศาสนา แต่เป็นความต่อเนื่องทางวัฒนาการ ความเชื่อ ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ ที่สำคัญที่สุด คือการรักษาเอกลักษณ์ ของชาติตน

ใน ค.ศ. 1905 ชาวดิจิเรียนรู้ด้วย ชาวอาหรับเหล่านี้กำลังหันกลับไปหาฐานของเอกลักษณ์ ของชาติตน

ถูกต่างชาติปักครองอย่างเป็นท่าส โดยกล่าวว่า “พวกเตอร์กสร้างทำเป็นรักษาเพื่อพันธุ์อิสระของชาติอาหรับ แต่พวกเตอร์กมีแผนที่จะครอบครองแผ่นดินอาหรับ ที่ซึ่งพวกเขาก่อการณ์จะสร้างทางรถไฟ... และสิ่งที่ได้รับการดูถูกมากกว่านั้นก็คือ พวกเขามีแผนจะสร้างทางรถไฟด้วยเงินของเรา และคนงานของเรา ดังนั้นพวกเรางงงึ้งต้องการเป็นอิสระ...”⁷ อายุ่ไร้กีตาน แม้ว่าผู้เขียนหนังสือเล่นนี้จะกล่าวถึงงานชั้นใหญ่ขององค์การลับทั่วตะวันออกกลาง แต่ก็ได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

มีสิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ การปฏิวัติของพวกยังเตอร์ก ใน ค.ศ. 1908 นั้น ในระยะแรกพวกอาหรับได้ให้ความร่วมมือ แลงยังได้ก่อตั้งองค์การร่วมอาหรับอตโตมัน (Ottoman Arab Organization) เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วม ครั้นต่อมาเมื่อพวกยังเตอร์กกำจัดองค์ การดังกล่าว พวกอาหรับจึงขัดตั้งสมาคมลับของตนขึ้น แต่ถึงแม้ว่าสมาคมลับเหล่านี้จะมีจำนวน ไม่มากนัก แต่ก็ดึงดูดความสนใจของชาวอาหรับที่รู้หนังสือ อายุ่ไร้กีตานในระยะนี้พวกอาหรับประสบปัญหาคือ ไม่มีผู้แทนที่มีเชื้อเสียงเป็นที่นิยม และยังมีอาหรับที่เป็นคริสตเดียน และเป็น犹太ที่สนับสนุนเตอร์ก แต่ก็มีอาหรับผู้หนึ่งซึ่งสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ นั่นคือชา裏ฟ สุสเซน แห่งเมกกะ

ใน ค.ศ. 1913 ชาวอาหรับกลุ่มนี้ได้เดินทางไปปั้งเมืองหลวงต่างๆ ของยุโรป เพื่อแสวงหาความสนใจสนับสนุนจากรัฐบาลยุโรปต่อการปฏิรูปจักรวรรดิขณะเดียวกันก็มีชาวอาหรับกลุ่มนี้เดินทางไปไคโร ประเทศอียิปต์ เพื่อแนะนำให้อังกฤษซึ่งมีอิทธิพลอยู่มากในอียิปต์ ให้แยกซีเรียออกจากอตโตมัน สิ่งสำคัญก็คือการที่อาเมร์ อับดุลลาห์ (Amir Abdullah) บุตรชายของชา裏ฟแห่งเมกกะ ได้ติดต่อกันลอร์ด คิทเชนเนอร์ ข้าหลวงชาวอังกฤษ ประจำไคโร และมีการวางแผนพื้นฐานสำหรับสัญญาระหว่างอังกฤษกับอาหรับ

สัญญาที่อังกฤษทำกับอาหรับ ลดอุดจนสัญญาอื่นๆ อีกที่พวกอาหรับทำกับฝรั่งเศสนั้น ได้ทำให้พวกเตอร์กเดือนข้าหลวงทหารประจำซีเรียไว้ให้รัมดันการปฏิวัติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยพวกอาหรับ นอกจากนั้นพวกเตอร์กยังได้เอกสารของกลุ่มฝรั่งเศสในนามสกัดสอิกด้วย

การทำงานของพวกอาหรับสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ประมาณ 10 กว่าปีที่ขัดขวางแผนการณ์ “ทำให้เป็นครุกี” ของพวกยังเตอร์กมีการจลาจลเกิดขึ้นในหมู่ชาวอาหรับในเมืองอิสตัตสุล ตามสกัด เมรุต อะลีปี แบกแดด และเมืองอาหรับอื่นๆ บางกลุ่มก็ทำอย่างลับๆ บางกลุ่มก็แสดงออกอย่างเปิดเผย

กลุ่มที่ทำงานอย่างเปิดเผยอันแรกสุดเป็นกลุ่มของพวกมีความรู้คือลิทเทอเรติคลับ (Literary Club) ซึ่งตั้งขึ้นในเมืองอิสตันบูล ประเทศครุกี เมื่อ ค.ศ. 1909 โดยมีจุดประสงค์

⁷ William R. Polk, *op.cit.*, p.95.

ให้สโนมส์เป็นสถานที่พับประภันของข้าราชการอาหรับ สมาชิกสภาพสามัญ นักเรียน นักศึกษา และผู้มาเยี่ยมเยียน สโนมส์มีได้มีความคิดใหม่นอกจากการทำให้สโนมส์มีความสะอาด เพื่อว่า จะได้เป็นสถานที่ที่ชาวอาหรับจากทั้งจักรวรรดินามาพบประภันในบรรยายการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ ทางของพวกตน อี่างไรก็ตามสโนมส์ได้รับการยอมรับจากพวกยังเตอร์ก ทั้งนี้ เพราะพวกยังเตอร์ก ต้องการให้ผู้นำของสโนมส์อยู่ในฐานะเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาหรับอื่นๆ

พรรบทองชาวอาหรับที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระเบียบดีที่สุด และเป็นที่รู้จักอย่างกว้าง ขวางก็คือ Ottoman Decentralization party ซึ่งตั้งขึ้นในปีคริสต์ฯ ค.ศ. 1912 จุด ประสงค์ของพรรคนี้ก็คือ ต้องการให้จักรวรรดิปกครองไปด้วยชนชาติ เชื้อชาติ รวมกันภายใต้ บลลังก์อตโตมัน จังหวัดอตโตมันแต่ละแห่งสามารถควบคุมกิจกรรมภายในของตนเองได้ โดยผ่านตัวแทนที่เลือกตั้งขึ้นตามท้องถิ่น ภาษาตุรกีและภาษาของประชาชนในท้องถิ่นแต่ละ แห่งจะเป็นภาษาราชการและจะมีการศึกษาภาษาท้องถิ่นอีกด้วย พรรคนี้มีสาขาอยู่ทั้งในอิรักและ ซีเรียและมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มนี้ ๆ ทั้งกลุ่มลับและที่เปิดเผย

สมาคมลับที่สำคัญก็คือ Young Arab Society ซึ่งตั้งโดยนักศึกษามุสลิม 7 คน ในปารีส ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 สมาชิกของสมาคมนี้ได้ต่อสู้เพื่ออิสรภาพของชาวอาหรับภาย ในจักรวรรดิอตโตมันซึ่งเป็นอาหรับ-ตุรกี พยายามยกฐานะทางสังคมของอาหรับและระดับทาง ด้านเทคนิคให้เท่าเทียมตะวันตก เมื่อเริ่มสงครามโลกครั้งที่ 1 สมาคมได้ขยับไปสู่เบirut ในเลบานอน ก่อนแล้วจึงไปสู่ดามัสกัสในซีเรีย

ในเบรุตในปี ค.ศ. 1913 คณะกรรมการการปฏิรูปได้กระตุ้นความรู้สึกว่าอาหรับต้องมี อำนาจสูงสุด มีการประชุมอย่างเปิดเผยซึ่งทำให้คณะกรรมการดังกล่าวเป็นที่รู้จักดีในเมืองต่างๆ เช่น ดามัสกัส อเลปโป อัคร เนบลัส แบกแดด และบัชรา ปีตอมามีอิทธิพลยังเตอร์กเริ่มเป็น บังคับและกดดันคณะกรรมการและจับกุมผู้นำหลายคนในฐานะที่ไม่จงรักภักดี ปรากฏว่าใน เบรุตร้านค้าและสำนักงานหลายแห่งปิดตูนเอง หนังสือพิมพ์ก็หยุดทำงาน เกิดความบั่นป่วนอย่าง มากจนกระทั่งรัฐบาลต้องยอมปล่อยผู้นำและประกาศยอมรับการโฆษณาของคณะกรรมการรวมทั้ง การเพิ่มอำนาจให้แก่สภាស่วนจังหวัดด้วย อี่างไรก็ตาม นักชาตินิยมอาหรับก็มีได้ไว้วางใจแต่ยัง สงสัยว่าการยอมรับดังกล่าวเป็นการช่วยให้การควบคุมของเตอร์กเข้มแข็งขึ้นเท่านั้น

ได้มีการเปิดประชุมสภาพอาหรับสภาพแรกของกลุ่มนักชาตินิยมขึ้นในปารีส ระหว่าง เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1919 โดย อัล ฟ่าตัก (al Fatat) บรรดาผู้แทน 24 คน ได้ร้องทุกข์ใน การที่สิทธิของอาหรับถูกปฏิเสธซึ่งได้ทำให้จังหวัดต่างๆ ที่มีได้เป็นเตอร์กเกิดการจลาจล และ เกิดอันตรายจากการแทรกแซงของต่างประเทศ จำนวนผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่งเป็นมุสลิม อาหรับ อีกครั้งหนึ่งเป็นคริสตเดียนอาหรับส่วนใหญ่มาจากซีเรีย มีเพียง 2 คนที่มาจากอิรัก และอีก 3 คนเป็นผู้แทนชุมชนอาหรับในเอมริกา นอกจากนั้นคณะกรรมการปฏิรูปแห่งเบรุตก็ได้ส่งผู้แทน

มาด้วย การประชุมครั้งนี้ไม่มีการกล่าวถึงการสืบสันตติวงศ์เพียงแต่กล่าวถึงการสนับสนุนการปฏิรูปซึ่งเรียกร้องโดยองค์การต่างๆ ในไครโตรและเบรุต วัดถูประสงค์ของการประชุมครั้งนี้คือ รัฐบาลอตโตมันต้องไม่เป็นเตอร์กหรืออาหรับเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ประชาชนทุกคนต้องมีสิทธิหน้าที่เท่าเทียมกันไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นอาหรับ เตอร์ก อาร์มีเนียน เคอร์ด นุสลิม คริสตีียน ยิว หรือครุศ ก็ตาม

ทางฝ่ายรัฐบาลอตโตมันต้องการกำจัดสถากดังกล่าว แต่เมื่อผู้มีอำนาจในรัฐบาลอตโตมันไม่สามารถซักขวนรัฐบาลฝรั่งเศสให้กำจัดสถากดังกล่าวได้ จึงตัดสินใจเจรจา กับสหภาพ แล้วเมื่อทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันจึงได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิรูปอย่างกว้างขวาง แต่พระราชนูญถือว่าของจักรวรรดิซึ่งพิมพ์ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1913 ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสัญญาและได้กำหนดว่า ให้ใช้ภาษาอาหรับทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องสอนภาษาตุรกีด้วย ไม่มีการกล่าวถึงการใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาทางราชการหรือการกล่าวถึงการให้ดำเนินการที่มีอิทธิพลในรัฐบาลกลางแก่ชาวอาหรับเลย

นักชาตินิยมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพระราชนูญถือว่าเป็นการทรยศต่อชาวอาหรับ อย่างไรก็ตาม ฮา米ด อัล ชาห์รawi (Hamid al Zahrawi) ซึ่งเคยเป็นประธานปารีส กองเกรสกียังคงเดินไปที่จะประนีประนอม ข้า ชาห์รawi ได้รับรางวัลจากการรัฐบาลอตโตมัน โดยได้ที่นั่งในสภาสูงของอตโตมันทั้งนี้ เพราะเขาเป็นผู้มีหัวปานกลาง เขาอธิบายถึงนโยบาย ประนีประนอมของเขาว่า เป็นการเคลื่อนไหวที่มีกลไก ซึ่งจะช่วยให้เขามีตำแหน่งและอาจซักขวน CUP ให้เสรีภาพแก่สภากาชาด

ในบรรดาคนชาตินิยมอาหรับมีบุคคลที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งชื่อ อะซิซ อัล มาส里 (Aziz al Mastri) ซึ่งเป็นข้าราชการชาวอียิปต์ แรกที่เดิยว อัล มาสี เห็นใจฝ่ายยังเตอร์ก แต่เมื่อเขารู้ว่าบังเอิญเตอร์กเน้นในเรื่องลัทธิชาตินิยมตุรกีมากเกินไป เขายังเข้าร่วมกับขบวนการอาหรับ เขายังเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพอตโตมันซึ่งได้ต่อสู้กับกองทัพอิตาลีในลิเบียเมื่อ ค.ศ. 1912 เมื่อเขายังเข้าร่วมกับสมาคมได้ดินอาหรับและการกระทำการของเขารั้งนี้ถูกเปิดเผย ผู้มีอำนาจอตโตมันจึงลงโทษเขาแต่เนื่องจาก อัล มาสี เป็นวีรบุรุษที่มีชื่อเสียง เมื่อถูกลงโทษจึงมีการเดินขบวนใหญ่และมีการแหกแวงในรูปต่างๆ บังคับให้รัฐบาลลดโทษให้แก่เขาและให้อภัยโดยด้วย มีการยุบสังเสริมจากหนังสือไทยสแห่งลอนดอน และแม้แต่กระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษก็แหกแวง ในบทบรรยายการต้อนหนึ่งในหนังสือไทยสเดือนว่า "...ความไม่ยุติธรรมที่ข้าราชการอาหรับผู้กล้าหาญได้รับนั้นจะติดตามมาด้วยการมาตกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลอตโตมันและอียิปต์จะได้รับความกระเทือนอย่างหนัก และบางทีอาจไม่ใช่เพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างตุรกีและอียิปต์เท่านั้นที่ถูกกระเทือน" ⁸

⁸George Antonius, The Arab Awakening, London, 1945, p.99.

อัล มาสีรี ประรรณางจะพื้นฟูความยิ่งใหญ่ของอาหารโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของตะวันตก สมาคมลับที่เขาเป็นสมาชิกคือ อัล คาห์ตานiya (al-kahtaniya) ซึ่งสนับสนุนจักรวรดิออตโตมันที่มีการปกครองร่วมกันระหว่างเตอร์กและอาหาร จังหวัดอาหารหลายแห่งจะกลายเป็นอาณาจักรหนึ่ง โดยมีรัฐบาลของตนเองและสถาบันต่างๆ ที่เป็นอาหารเอง แต่ความหวังดังกล่าวต้องสิ้นสุดลง เพราะ CUP พยายามทำให้จักรวรดิเป็นเตอร์กทั้งหมด อัล มาสีรีได้ขัดตั้งสมาคมลับขึ้นใหม่ชื่อ อัล อัดซ์ (al-Ahd) โดยมีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการอาหารซึ่งอยู่ในกองทัพออตโตมัน และมีจำนวนมากที่เป็นชาวอิรัก

ภายหลังจากที่อัล มาสีรี พ้นไทยแล้ว เขายังไปตั้งหลักแหล่งในอียิปต์ ต่อมาเขาได้เป็นหัวหน้ากบฏในกองทัพของพระเจ้าฟารุค (ระหว่างสังคրามโลกรั้งที่ 2 เขาร่วมกับกลุ่มข้าราชการอียิปต์หนุ่มซึ่งต่อมาก็ได้กำจัดราชบัลลังก์อียิปต์ลง)

1.4 ลักษณะนิยมอาหารระหว่างสังครามโลกรั้งที่ 1

ตั้งแต่ล่ามแล้วว่า นับจากกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งถึงการปฏิวัติของพวกรยังเตอร์ก มีเพียงชาวอาหารที่นับถือคริสต์ศาสนาเท่านั้นที่ต้องการอิสรภาพ ส่วนชาวอาหารมุสลิมประรรณางเพียงการปฏิรูปและการให้อำนาจแก่ชาวอาหารมากขึ้นเท่านั้น อายุ่รีกิตาม แผนการณ์ทำให้จักรวรดิเป็นศูนย์กลางของคณะกรรมการแห่งการรวมกันและความก้าวหน้า (CUP) ซึ่งดำเนินการโดยพวกรยังเตอร์ก ภายหลัง ก.ศ. 1909 นั้น ได้ทำให้ชาวอาหารมุสลิมเข้าใจถึงลักษณะที่แตกต่างกันของพวกราชเชิง ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรดิออตโตมันกับพวกรยังเตอร์ก ซึ่งเป็นผู้ปกครอง ความรู้สึกนิยมอาหารจึงเกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว

อายุ่รีกิตาม นักชาตินิยมอาหารส่วนใหญ่ใน ฯ เป็นศูนย์กลางของความมั่นคงทางการค้าและเศรษฐกิจ ในการสนับสนุนอาหาร ชาเรฟ อุสเซน และไออร์สอิกหลายองค์ได้เป็นผู้นำของขบวนการชาตินิยมภายในเวลา 2-3 เดือนก่อนสังคราม ไออร์สอิกหนึ่งของอุสเซนชื่อ อับดุลลาห์ ได้ตั้งกองสุลทั่วไป ชาวยังกุญประจำไว้ในอุสเซน เพื่อต่อต้านออตโตมัน ทั้งนี้ เพราะอุสเซนเป็นนายตุริย์ที่ริบส์ ได้รับความสัมพันธ์ที่ดีกับชาติอิหร่าน เมื่อตุรกีและอุสเซนได้รับแต่ดังให้เป็นรัฐมนตรีของรัฐในด้านสังคมภายในประเทศ คิทเชนเนอร์ โรแอลด์ สตอร์ต (Roald Stortz) รัฐมนตรีอังกฤษประจำอียิปต์ได้รับคำสั่งให้เปิดความสัมพันธ์กับอียิปต์แห่งจอร์แดน

สิ่งที่ทำให้คลื่นของความไม่พอใจเพื่อต่อต้านจักรวรดิเห็นเด่นชัดคือการเกิดสังครามโลกรั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสสำหรับการปฏิวัติ ซึ่งถูกแรงผลักดันโดยการเริ่มเติบโตของลักษณะนิยมของทั้งศูนย์และอาหาร อย่างไรก็ตามมีสิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ

พวກอาหรับจำนวนไม่น้อยยังคงจงรักภักดีต่อจักรวรรดิต่อไปและยังคงเข้าร่วมในกองทัพของจักรวรรดิตลอดเวลาที่เกิดสงคราม

ส่วนรวมซึ่งกิดในยุโรปในเดือนสิงหาคม ก.ศ. 1914 แต่ส่วนรายในตะวันออกกลางยังมิได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด จนกระทั่งวันที่ 5 พฤษภาคม ที่อังกฤษและฝรั่งเศสประกาศสงครามต่ออตโตมัน ในวันที่ 18 ธันวาคม อังกฤษผนวกโซเวียต และประกาศให้อียิปต์เป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ แต่ในเดือนตุลาคมก่อนประกาศสงครามกับเตอร์ก กองทัพยกและทัพเรือของอังกฤษจากอินเดียนั่งตรงไปสู่คุ่มแม่น้ำไทร์กิส และญี่ปุ่นและญี่ปุ่นในอิรัก ในการทำสงครามครั้งนี้อังกฤษได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าผู้ครองแห่งคูเวต อังกฤษจึงตอบแทนด้วยการให้อิสราภาพแก่คูเวตและอยู่ภายใต้การอารักษาของอังกฤษในวันที่ 3 พฤษภาคม ในวันที่ 6 พฤษภาคม กองทัพอังกฤษจากอินเดียก็ได้เมือง ฟาร์โอด (FAO) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในอิรัก

ในการประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์โดยสุดต้านกาหลินของจักรวรรดิอตโตมันทำให้รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสต่างก็มีความวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับผลผลกระทบต่อชาวมุสลิมจำนวนมากในอินเดีย และในแอฟริกาเหนือ ชาวยุโรปเชื่อถือลัทธิแพนอิสลาม (Pan-Islam) หรือลัทธิความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอิสลาม และขอร้องมิให้ส่วนราชการพยายามให้เกิดความชิงแย่งสุดต้านกาหลินได้ประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์ในวันที่ 14 พฤษภาคม แต่ชาร์ฟ ฮุสเซนแห่งเมกกะกลับวางแผนเย้ายวน ที่จะให้อิสราไฟหัวเราะจากการข่มขู่ของการปฏิวัติมุสลิมได้ สถานการณ์ดังกล่าวซึ่งเป็นจุดประสาทที่น้ำท่วม ซึ่งอยู่เบื้องหลังการติดต่อระหว่างรัฐบาลอังกฤษกับชาร์ฟแห่งเมกกะ เป็นการติดต่อที่เรียกว่า จดหมายโตตอบระหว่าง ฮุสเซน-แมคมาหอน (Husain-Mcmahon Correspondence) ซึ่งทำให้อาหรับบางพวกรู้สึกว่าตนได้เป็นฝ่ายสัมพันธมิตร ทำการติดต่อดังกล่าวเป็นการเจรจาทางด้วยความตั้งใจ แต่ในที่สุดชาร์ฟ ฮุสเซน และ เชอร์ เฮนรี แมคมาหอน (Sir Heney McMahon) ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษประจำอียิปต์ ตามข้อตกลงที่เรียกว่า Hussain-McMahon Agreement ได้จัดให้มีความผูกพันทางทหาร ซึ่งตั้งอยู่บนราชฐานของความเข้าใจทางการเมืองที่คุณเครือ นอกจากนั้นอังกฤษตกลงจะสนับสนุน เอกราชของอาหรับในทุกดินแดนที่ฮุสเซนเรียกร้อง ซึ่งรวมถึงจังหวัดอาหรับอตโตมันทางใต้ของอนโตเลีย รวมถึงอาหรับและดินแดนจากเมดิเตอร์เรเนียนและฝั่งตะวันออกของทะเลดีไซบีเรียและอ่าวเปอร์เซีย ฮุสเซนยอมรับรู้ความมีอำนาจสูงสุดของอังกฤษในเอเชีย แต่ฮุสเซนยังคงใจในดินแดนบางแห่งที่แมคมาหอนไม่นับรวมเข้าในสัญญา นั่นคือ เมอร์ซีนา และอาเกซาานเดร็ตตา ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของซีเรียทางตะวันตกรวมถึงดินแดนสากส์ ไอยมส์ ษามาและอาเกซาานเดร็ตตา ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ของซีเรียทางตะวันตกรวมถึงดินแดนสากส์ ไอยมส์ ษามาและอาเกซาานเดร็ตตา

อเลปโป ดินแดนทึบมุดังกล่าว แม่ค้าสอน กล่าวว่ามีได้เป็นอาหารอย่างแท้จริง แต่ชารีฟยืนยันว่าดินแดนที่ถูกคัดออกเหล่านี้เป็นอาหารอย่างแท้จริง ชารีฟให้เหตุผลว่าไม่ว่าอาหารมุสลิมหรืออาหารคริสเตียนเป็น “ผู้สืบทอดสายมาจากบิดาคนเดียวกัน” การขัดแย้งในเรื่องดินแดนดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความขึ้นอย่างมากระหว่างนักชาตินิยมอาหารและองค์กรซึ่งจะเห็นได้ชัดในการขัดแย้งกันในปัญหาปลูกสีต้น ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ก่อนที่อุสเซนจะเจรจาคันอังกฤษนั้น เขายังได้ติดต่อ กับสมาคมลับ อัล อัดซ์ และ อัล ฟ่าตัทแล้ว สมาคมลับทั้ง 2 ในตอนแรกให้ความสนับสนุนเตอร์กแต่มาจะหลังเลิกให้ความสนับสนุนแต่ยังปฏิบัติการทำงานทหารต่อต้านอตโตมันซึ่งมีสาเหตุมาจากข้อตกลงกับแม่ค้าสอนนั่นเอง

แรงผลักดันอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้อาหารสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรก็คือความประจักษ์ เมตตาของ เจมอล ปasha (Jemal pasha) ซึ่งเป็นข้าหลวงองค์อตโตมันและผู้บังคับบัญชาแห่งซีเรีย แรกที่เดียวป้าชาพยาภานอาชันใจอาหารโดยได้ให้คำนั้นสัญญาไว้ให้ชาวอาหารมีการกินดือญดี ทั้งชาวเตอร์กและอาหารจะรวมกันภายใต้กาลีบ เขายังประกาศว่าอุดมการณ์ของอาหารและเตอร์ก ไม่ได้ขัดแย้งกัน พวากเขาเป็นพี่น้องกัน นอกจากนั้นป้าชาบังเรียกร้องให้ชาวอาหารร่วมกันทำสังคมศักดิ์สิทธิ์เพื่อป้องกันศาสนาอิสลาม

อย่างไรก็ตาม คำสัญญาและคำประกาศดังกล่าวของป้าชาสายเกินไป ทั้งนี้ เพราะความมีสติทางชาติของชาวอาหารทำให้เกิดลัทธิความรักชาติในหมู่มุสลิมและไม่เชื่อในคำประกาศของเจมอล ปasha ดังนั้นป้าชาจึงตัดสินใจใช้วิธีรุนแรงจัดการกับผู้นำอาหาร ความมั่นคงลั่นของป้าชาเพิ่มมากขึ้นเมื่อกองทหารที่เขางส่งไปคือตัวอังกฤษในบริเวณคลองสุเอซระหว่าง ก.ศ. 1915 ต้องพ่ายแพ้ ได้มีการพิจารณาคดีนักชาตินิยมจำนวน 34 คน (27 คน เป็นมุสลิม) ทั้งหมดถูกตัดสินให้ประหารชีวิต โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ทรยศจะชาติประเทศให้แก่ชาวต่างชาติ นอกจากนั้นชาวอาหารนับร้อยคนถูกขับไล่ไปสู่ดินแดนที่อยู่ห่างไกลในอนาคตเดียว และได้มีการจัดตั้งกองสำรวจที่เข้มงวดขึ้น

กลุ่มอาหารผู้ถูกกล่าวหาว่าทรยศกลุ่มสุดท้ายถูกลงโทษในวันที่ 6 พฤษภาคม ก.ศ. 1916 ในบริเวณย่านสาระณะที่เมืองเบรูตและดาวลัสกัส ในความคิดเห็นของข้าราชการอังกฤษ เห็นว่า ผลของรัชสมัยแห่งความน่ากลัวดังกล่าววนอกจากจะไม่สามารถดำเนินการปฏิวัติของนักชาตินิยมในซีเรียได้เท่านั้น แต่ยังเพิ่มวิญญาณของการปฏิวัติให้แก่ประชาชนอีกด้วย

ขณะที่เจมอล ป้ากำลังประทับประหารนักชาตินิยมในซีเรียอยู่นั้นชาวอตโตมัน เตอร์ก็ตัดสินใจเสริมกำลังของตนในควบคุมอาหารให้เข้มแข็งมากขึ้น การที่คณะผู้นำ อตโตมันภายใต้ข้าราชการเยรมันเดินทางมาถึงเยเมนได้ทำให้ ชารีฟ อุสเซน ตกตะลึงด้วย ความแปลกใจ อุสเซนกล่าวว่า พวากตนจะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อต่อต้านประชาชนตามท้องถิ่น

การถูกข่มขู่จากความกดดันทางทหารในความสมุทรอาหารนและ การประทัดประหารในซีเรีย ทำให้อาหารนเริ่มเสริมสร้างกองทหารของตนให้เข้มแข็งมากขึ้น สิ่งที่น่าพิจารณาในขณะนี้คือ ผลกระทบของการปฏิวัติอาหารรับครั้งนี้และบทบาทในการปฏิวัติ ลอร์ด เวเวลส์ ได้ซึ่งให้เห็นคุณค่า ของการปฏิวัติดังนี้ “คุณค่าของการปฏิวัติที่มีผู้บังคับบัญชาชาวอังกฤษนั้นยิ่งใหญ่เนื่องจากการปฏิวัติได้หันเหความพยายามของกองทัพอตโตมันที่จะจัดการกับพื้นที่ทางทิศตะวันตกของ ความสมุทรอาหารน และป้องกันปีกด้านขวาของกองทัพอังกฤษในการเคลื่อนไปสู่ป่าเลสไตน์ ยิ่ง กว่านั้นยังทำให้การโน้มน้าวนี้ของเยอรมนีในความสมุทรอาหารนยุติลง และกำจัดอันตราย ของการก่อตั้งฐานทัพเรือของเยอรมนีในทะเลแดง สิ่งเหล่านี้นับว่ามีความสำคัญมากและทำให้ ความช่วยเหลือด้านทหารและอาวุธแผ่ขยายไปในกองทัพของอาหารน”⁹

การปฏิวัติของอาหารนไม่ได้หมายถึงขบวนการของกลุ่มนคนจำนวนมากไม่มีการจลาจลที่ แผ่ขยายอย่างกว้างขวางเพื่อต่อต้านอำนาจของอตโตมัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะแรงกดดัน จากอตโตมันและอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพื่อการขาดความสนับสนุนจากรัฐบาลบริติชอินเดีย ข้าราชการในกองทัพของบริติชอินเดีย ผู้ได้ครอบครองอิรักก็มีความสงสัยในความสามารถของ อาหารบินการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ข้าหลวงยังกฤษประจำอินเดียพิจารณาการปฏิวัติอาหารนว่าเป็น สิ่งที่ไม่พอใจ เมื่อจากกลัวว่าความเป็นเอกภาพของอาหารนอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อแผนการณ์ ของรัฐบาลบริติชอินเดีย ในแผนกอิรักภาคใต้และอาจจะก่อให้เกิดการจลาจลในหมู่ชาวมุสลิม 90 ล้านคนในอินเดีย ซึ่งคนเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม รัฐบาล บริติช อินเดีย ข้าราชการในกองทัพของบริติชอินเดียผู้ได้ครอบครองอิรักก็มีความสงสัยใน ความสามารถของอาหารบินการในการเอาชนะเพื่ออิสรภาพ ข้าหลวงยังกฤษประจำอินเดียมองดูการ ปฏิวัติอาหารนเหมือนเป็นสิ่งที่น่าประหลาดใจที่ไม่น่าพอใจนัก เขายกตัวว่าความเป็นเอกภาพของ อาหารนอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อแผนการณ์ของรัฐบาลบริติชอินเดียในการแผนกอิรักภาคใต้ และจะก่อให้เกิดการจลาจลในหมู่ชาวมุสลิม 90 ล้านคนในอินเดีย ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีการติดต่อ กันทางอารมณ์¹⁰

⁹ William R.Polk, *op.cit.*, p.99

¹⁰ *Ibid.*, p.100.

กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. เหตุใดชาวอาหารันที่อยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิอยุธยาไม่กิดด้วยด้านเรื่องปฏิบัติแยกประเทศอาหารันออกจากจักรวรรดิ จังอธินาย
2. การปฏิบัติตั้งแต่ร.ศ. 1909 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรต่อลักษณะการปกครองของจักรวรรดิอยุธยา และมีผลกระทบอย่างไรต่อชาวอาหารัน จังอธินาย

2. สมครามโลกที่เกิดขึ้นในควบสมุทรอาหารัน ชีเรีย และอิรัก

สมครามโลกครั้งที่ 1 เป็นการต่อสู้ที่รุนแรงและเข้มข้น ต่อสู้ในระบบทางไกคลและพื้นที่กว้างใหญ่ ด้วยกองทัพอันยิ่งใหญ่ ซึ่งตรงมาจากหลายประเทศอย่างไรก็ตามแม้ว่าญี่ปุ่นจะได้มีการเตรียมแผนการณ์ในรายละเอียดมากหมายหลายปีก่อนเกิดสงคราม แต่ในการต่อสู้จริงๆ นั้นเป็นลักษณะของการปฏิวัติโดยใช้เล็กกลาทางทหารในตอนต้นๆ ของสมคราม อังกฤษ พิจารณาจะให้ตัววันออกกลางเป็นแนวหน้าสำคัญพยายามนำอาประเทศต่างๆ ในควบสมุทรบօลข่านเข้า สู่สมครามโดยเป็นฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งถ้าเป็นจริงตามความประสงค์ของอังกฤษแล้ว ไม่เพียงแต่ ประวัติศาสตร์ของตัววันออกกลางเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ประวัติศาสตร์ของรัสเซียก็อาจมี การเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในเดือนเมษายน พ.ศ. 1919 กองกำลังบุกครุกของอังกฤษก็ขึ้นบกที่แกลลิ โนลี (Gallipoli) ขณะที่พวกเตอร์กยังมั่นคงอยู่ ถ้าหากว่ากองทัพอังกฤษชนะฝ่ายชีเรียที่ชึ่งชา อาหารันจำนวนมากก่อการจลาจล ถือว่าทำให้สมครามในตัววันออกกลางเกิดขึ้นเร็วกว่านี้ ข้า หลวงทหารชาวเตอร์กประจำชีเรียได้รู้ดึงแผนการณ์ของพวกอาหารันในชีเรียที่จะก่อการปฏิวัติ ซึ่ง ได้ย้ายชาวอาหารันห้องถิน ซึ่งประจำในกองทัพเตอร์กออกจากชีเรีย

อย่างไรก็ตามชีเรียก็ได้ปฏิวัติ และกองทัพเตอร์กในทุกๆ แนวหน้าก็ต่อสู้อย่างกล้า หาญและมีจุดมุ่งหมาย ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 1915 กองทัพเตอร์กได้ปิดล้อมสุเอซ และ ในเดือนเดียวกันนี้ ชนเผ่าเดียวกับเตอร์กในอิหร่านทางตะวันตกได้ตัดท่อส่งน้ำมันจากน้ำมัน ถึงท่าเรือ การกระทำดังกล่าวเท่ากับเป็นการข่มขู่อังกฤษ และทำให้เกิดผลเสียหายแก่อังกฤษ นั่นคือการที่อังกฤษจะยึดครองตัววันออกกลางนั้น อังกฤษจะต้องมีกองทัพอันยิ่งใหญ่ประจำ อยู่ในตัววันออกกลางตลอดเวลาของสมคราม ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 1915 กองทัพอังกฤษใน ภาคใต้ของอิรัก พยายามที่จะเคลื่อนที่ไปทางภาคเหนือเพื่อยึดครองแบกแดดเมืองหลวงของอิรักและ เพื่อบรรเทาความกดดันบัญชาเรืองน้ำมัน ซึ่งกระทำโดยชนเผ่าเดียวกับเตอร์ก อย่างไรก็ตาม กองทัพอังกฤษทางภาคใต้ของแบกแดดก็เคลื่อนไปปะทะกับกองกำลังของเตอร์กอันเข้มแข็ง ซึ่งทำ ให้อังกฤษได้รับความเสียหาย และถูกนำไปสู่เมืองคุต (Kut) ในเดือนธันวาคม จนกระทั่งเดือนมีนาคม

ค.ศ. 1917 ภายหลังการต่อสู้อันนุ่มนิ่ม ซึ่งทำให้ทหารทั้งชาวอินเดียและชาวอังกฤษล้มตายลงเป็นจำนวนมาก แต่ในที่สุดอังกฤษก็ยึดแบงค์เกดได้ ในขณะเดียวกันอียิปต์ซึ่งเป็นแนวหน้าอีกแห่งหนึ่ง ก็มีการต่อสู้อย่างรุนแรง อังกฤษไม่ยอมรับคำแนะนำของอเมริกาที่เร่งร้าวให้เตอร์กทำสันติภาพอย่างมีเกียรติ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1917 อังกฤษยึดเยรูซาเลมได้และในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1918 อังกฤษยึดได้ตามสักสิ้น เมืองหลวงของซีเรีย

ในตอนเริ่มต้นสงครามอังกฤษไม่สามารถครองได้ว่า การต่อสู้จะรุนแรงแต่ความฉลาดรอบคอบของอังกฤษ คงช่วยให้อังกฤษสามารถได้รับความสนับสนุนจากห้องถินที่อังกฤษยึดครองได้ ตลอดจนข้อเสนอที่อังกฤษทำไว้กับชาร์ฟ อุสเซน แห่งเมกกะ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1914 ก็มีส่วนช่วยอังกฤษอยู่มาก

กิจกรรมการเรียนที่ 2

จงวิเคราะห์สถานการณ์ของสังคಹานได้กรังที่ 1 ที่เกิดขึ้นในความสูตรอาหรับ ซีเรีย และอิรัก

3. สัญญาและคำประกาศของฝ่ายสัมพันธมิตรที่ทำกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลาง

ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงและคำประกาศโดยผ่านผู้แทนของประชาชนของดินแดนต่าง ๆ ในตะวันออกกลางซึ่งก็ได้แก่ อิริยาและอาหรับโดยมีจุดประสงค์ที่จะให้คนเหล่านั้นเข้าเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายสัมพันธมิตรสัญญาดังกล่าวบรรจุข้อความซึ่งแสดงความเห็นอกเห็นใจประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์ก และอังกฤษจะช่วยให้ประชาชนเหล่านั้นมีสิทธิในการปกครองตนเองเมื่อสิ่งที่สัมพันธมิตรทำนั้นมีลักษณะเป็นการผูกมัดตนของอังกฤษจะต้องรับผิดชอบต่อคำสัญญาดังกล่าวซึ่งมีทั้งหมด 3 ประการคือ

ประการแรก เป็นสัญญาที่อังกฤษทำกับผู้แทนของฝ่ายอาหรับ โดยมีจุดมุ่งหมายคือให้อาหรับเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษ และอังกฤษจะช่วยให้อาหรับได้รับสิทธิของตนในตะวันออกกลาง

ประการที่สอง เป็นสัญญาที่อังกฤษทำกับผู้แทนของฝ่ายบิวดีมีความต้องการเหมือนกันคือให้ยาเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษ และอังกฤษจะช่วยให้ความหวังของยาประสบผลสำเร็จนั้นคือ การสร้างประเทศชาติยา

ประการที่สาม เป็นคำสัญญาปลีกย่อยที่อังกฤษทำกับอาหรับหลายคนและรวมทั้งการที่ฝรั่งเศสเสนอข้อเรียกร้องให้อังกฤษตระหนักรถึงความปราดนาของฝรั่งเศสในการมีอิทธิพลในเดอวอน บริเวณผู้ดังตะวันออกของเมดิเตอร์เรเนียน

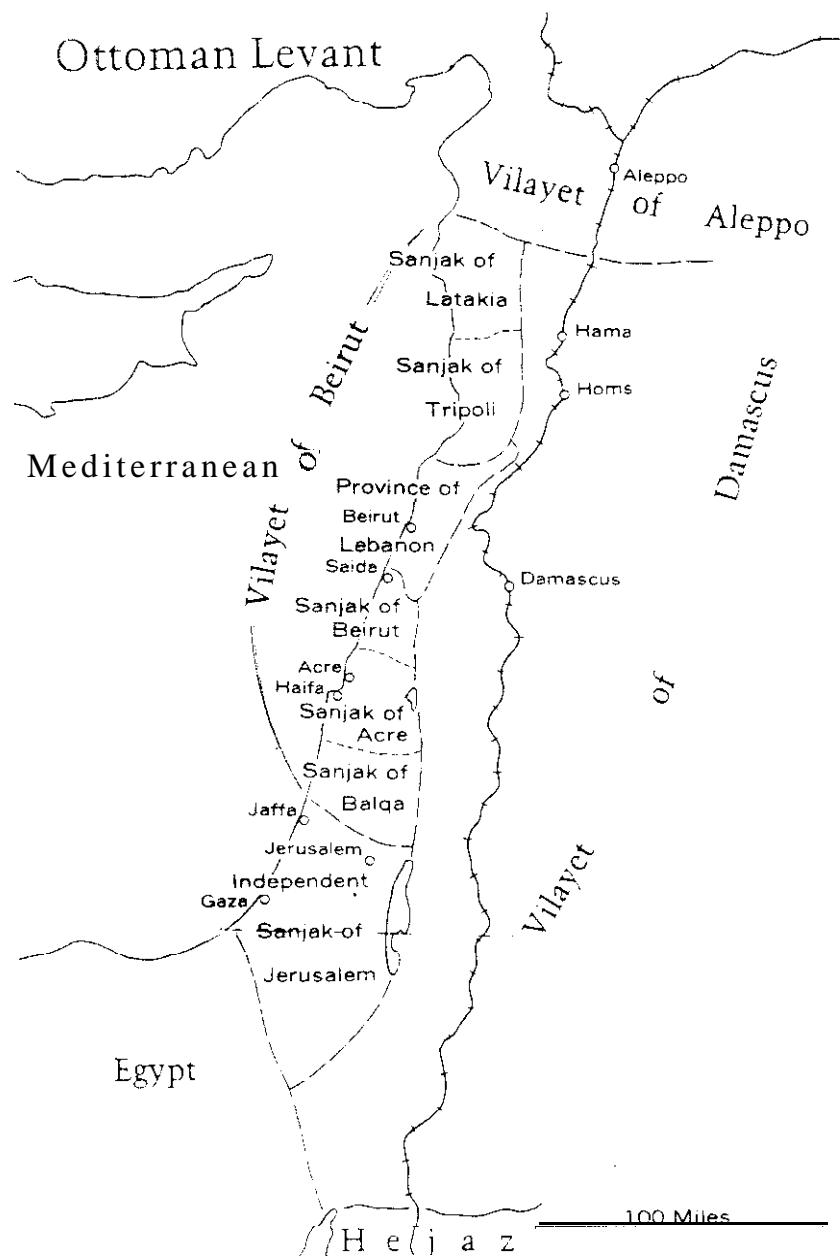
3.1 ประการแรก Husain-McMahon Correspondence และ Sykes Picot Agreement ดังได้กล่าวแล้วว่า ในระหว่างสหภาพได้มีการติดต่อโดยผ่านจดหมายฉบับระหว่างอาหรับ และอังกฤษ คือชา裏ฟ ชุสเซน แห่งเมcca (Sharif Husain of Mecca) ผู้เป็นข้าราชการภายใต้การปกครองของอตโตมัน และเซอร์เ恒รี่ แมคมารอน (Sir Henry McMahon) ข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำอิมพ์เรียล เป็นการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อตกลงที่เรียกว่าการติดต่อระหว่างชุสเซน แมคมารอน (Husain-McMahon Correspondence) ซึ่งในจดหมายเหล่านี้ได้บรรจุข้อความเกี่ยวกับการปฏิวัติของอาหรับและการเข้าร่วมสหภาพของอาหรับโดยเป็นฝ่ายเดียวกับสันนิษิต

จดหมายฉบับแรกลงวันที่ 14 กรกฎาคม ก.ศ. 1915 ชุสเซนเรียกร้องให้อังกฤษพิจารณาถึงเอกสารของจังหวัดอาหรับหลายแห่งในดินแดนที่แบ่งแยกต่างๆ คือ ซีเรีย อิรัก จอร์แดน อิสราเอล ซาอุดิอาระเบีย และส่วนหนึ่งของตุรกี แต่ในจดหมายของแมคมารอน ลงวันที่ 24 ตุลาคม ก.ศ. 1915 ระบุว่าเอกสารดังกล่าวไม่รวมถึงท้องถิ่นที่มิใช่อาหรับแท้จริง ได้แก่ เมอร์ซิน (Mersin) และอเล็กซานเดร็ตตา (Alexandretta) และเมืองอื่น ๆ ในซีเรีย อันได้แก่ ดาเมสกัส ซอมส์ อาบานา และอเลปโป ปัจจุบันถูกจัดว่าอังกฤษซึ่งในดินแดนดังกล่าว ตลอดจนในน้ำชา และแบกแดดในอิรัก ยังมีข้อความอื่น ๆ ในจดหมายอีกหลายฉบับซึ่งเป็นข้อความปักป้องผลประโยชน์ของฝรั่งเศส จดหมายฉบับสุดท้ายลงวันที่ 30 มกราคม ก.ศ. 1916 ขณะที่การปฏิวัติของอาหรับ เริ่มในวันที่ 5 มิถุนายน ก.ศ. 1916

จดหมายติดต่อระหว่างชุสเซนและแม McMarron เป็นสิ่งที่ถูกเพ่งเลิงในรายละเอียด และถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก ไม่มีการพิมพ์จดหมายเหล่านี้อย่างเป็นทางการ จนกระทั่ง ก.ศ. 1939 เมื่อมีการตั้งคณะกรรมการพิเศษระหว่างอังกฤษและอาหรับ (Anglo Arab) เพื่อร่วมกันพิจารณาหาคุณค่าความสำคัญของจดหมาย ที่มีต่อปาเลสไตน์ แต่ข้อความต่างๆ บางส่วนได้ถูกพิมพ์แล้วใน ก.ศ. 1919 ในหนังสือพิมพ์ชื่อ เลอ ตอง (Le Temps) อย่างไรก็ตามแม้ว่าเอิร์ล เกรย์ (Earl Grey) ผู้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศในขณะนั้นได้กระดุนให้รัฐบาลอังกฤษจัดพิมพ์จดหมายตอบโต้ดังกล่าวทั้งหมด แต่อังกฤษก็ยังเพิกเฉยเป็นเวลานานถึง 20 ปี กว่าจะพิมพ์ข้อความทั้งหมดของจดหมาย

เมื่อสิ่งที่ถูกพิมพ์ ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นทันที เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับข้อความที่กล่าวถึงดินแดนต่างๆ ที่ชุสเซนต้องการให้เป็นอิสระ แต่แม McMarron เห็นว่าดินแดนเหล่านี้อังกฤษยังมีอิทธิพลอยู่ ได้แก่ อเลปโป อาบานา ซอมส์ และดาเมสกัส โดยที่อังกฤษเห็นว่าดินแดนเหล่านี้ไม่ใช่อาหรับนิสสุทธิ นอกจากนั้นปาเลสไตน์ ก็จะไม่ถูกรวนอยู่ในดินแดนที่อาหรับต้องการ อังกฤษยังได้ตกลงกับหัวหน้าอาหรับอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ เจ้าผู้ครองแห่งกูเวต ไออดริชี เชยิด แห่งชาเมีย ในเอชีร์ The Idrisi Sayyid of Sabya in Asir และอาเมร์ อิบัน ชาอุด แห่งริยาดห์ (Amir Ibn Saud

of Reyadh) ผู้ซึ่งต่อมาได้ก่อตั้งอาณาจักรชาอดิอาระเบียร์ขึ้น

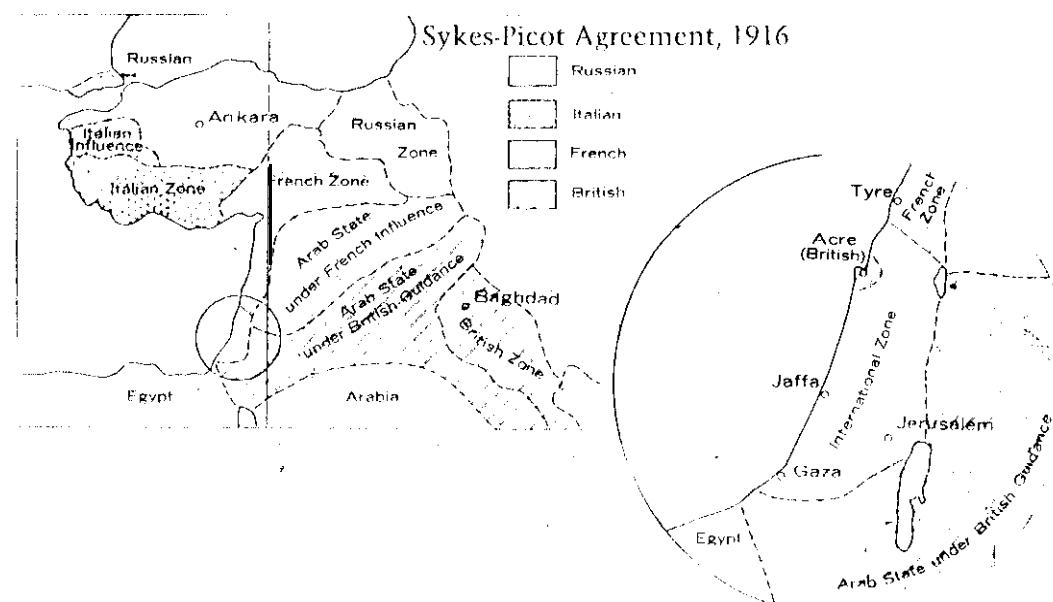

แผนที่แสดงเมืองต่างๆ ในชีเรียคือ ดาวน์สกัส อะมัส ฮามา และอเลปโป ซึ่งอังกฤษ
อ้างว่าอังกฤษยังคงมีฐานะเข้มแข็งในดินแดนดังกล่าว¹

¹William R.Polk, The Arab World. (London : Harvard University Press, 1980), 101.

ในขณะเดียวกัน นอกรากอังกฤษจะทำสัญญา กับอาหรับตามที่ระบุในจดหมายติดต่อ ดังกล่าวแล้ว อังกฤษยังได้ทำการเจรจาทำสัญญากับฝรั่งเศสและรัสเซีย ระหว่าง ค.ศ. 1915 และ 1916 เป็นข้อตกลงที่เรียกว่า ซิกเคส-พิคอท (Sykes-Picot Agreement) ตามข้อตกลงดังกล่าวเป็นการพิจารณาถึงส่วนต่าง ๆ ของตะวันออกกลางซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

1. ฝั่งเลื่องทางตะวันออกของเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งฝรั่งเศสเรียกร้อง
2. ดินแดนภายในซึ่งเรียกฝรั่งเศสจะให้ความช่วยเหลือ
3. เผด็จการสี黛นจะทำให้เป็นเขตระหว่างชาติ
4. ทรานส์จอร์แดน ซึ่งเป็นดินแดนอาหรับจะอยู่ภายใต้อำรักษาของอังกฤษและรวมถึงส่วนใหญ่ของอิรักด้วย
5. แบกแดด และบาชรา จะเป็นดินแดนที่อังกฤษควบคุม

แผนที่แสดงถึงการแบ่งเขตต่าง ๆ ของตะวันออกกลางตามข้อตกลงซิกเคส-พิคอท ค.ศ. 1916²

*Ibid., p.102.

แม้ว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาลับ แต่ฝ่ายอาหรับก็ได้ร่วมรู้ ชูสเซนจึงยื่นข้อเสนอขอให้อังกฤษอนุญาติให้สัญญาดังกล่าว อังกฤษแจ้งแก่ชูสเซนว่า ข้อตกลงดังกล่าวเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตามไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ หรือจะใช้เป็นตัวแทนของสถานการณ์ได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ได้ดอนดอนออกไปจากส่วนรวม อย่างไรก็ตามเมื่อส่วนรวมสันสุดลงสัญญาดังกล่าวก็มีผลต่อซึ่งกันและส่วนต้องการ

3.2 ประการที่ 2 Balfour Declaration ข้อผูกพันประการที่ 2 ซึ่งดูเหมือนว่าสำคัญมากที่อังกฤษสัญญาวิักับพวกราชอาณาจักรที่จะอนุญาต คือ คำประกาศ บัลฟอร์ (The Balfour Declaration) ซึ่งทำไว้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1917 คำประกาศบัลฟอร์ เป็นคำประกาศเพื่อ “บ้านเกิดเมืองนอนของชาวอิสราเอล” แทนที่จะกำหนดว่าปาเลสไตน์เป็น “บ้านเกิดเมืองนอนของประชาชนชาวอิสราเอล” และคำประกาศนี้ยังกล่าวถึงสิทธิของผู้ที่มีเชื้อชาวยิว ในปาเลสไตน์ และยิวในที่อื่นๆ จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ขณะเดียวกันฝ่ายมหาอำนาจก็พยายามหาหนทางเพื่อขัดขวางความสนับสนุนของฝ่ายสัมพันธมิตรที่ต่อไปอ่อนนิสต์ บุคคลสำคัญในหมู่ผู้สนับสนุนลัทธิไซอ่อนนิสต์ในยุโรปคือ ดร.เคน ไวซ์แมน (Chaim Weizman) เป็นผู้ที่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ ชื่อ มาร์ค ไซเคส (Mark Sykes) และคนอื่นๆ ดร.ไวซ์แมน พยายามชักชวนบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลอังกฤษให้เห็นใจและสนับสนุนไซอ่อนนิสต์ แรกที่เดียวยิวโดยประสานสัญญาด้วยการตกลงที่ 3 คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ด้วยเหตุผลเดียวกับที่ชาวเดอร์กมองว่ารัสเซียเป็นผู้ก้าวร้าวอย่างร้ายกาจ ส่วนยิวนมองว่ารัสเซียเป็นแผ่นดินแห่งการฆ่าหมู่ รัสเซียบ้าไส้ตะวันออกจำนวนมาก รวมทั้ง ดร.ไวซ์แมน ซึ่งมีผลทำให้พวกราชอาณาจักรหันมาสนใจอังกฤษเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันนี้เองมีชาวนาคนได้อยู่ในฐานะผู้มีอิทธิพล สำหรับในเยอรมันนี มีบันทึกของชาวเยอรมันที่กล่าวถึงการปฏิบัติ ตัวดีของชาวเยอรมันที่มีต่อชาวยิว ข่าวแม้จะพบกับความทุกข์ยากแต่ก็ยังได้รับการยอมรับและเป็นคนที่มีความสำคัญ และชุมชนเยวหังหมดกีดูกกเลินมากกว่าในประเทศอังกฤษของยุโรปในเยอรมันนี ยังไม่มีการฆ่าหมู่ หรือแม้แต่อย่างกรณีเดรย์ฟุส (Dreyfus) ในฝรั่งเศสก็ยังไม่มี เมื่อส่วนรวมโลกครั้งที่ 1 เริ่มขึ้น องค์การยิวประการคนเป็นกลุ่ม แต่ยังคงมีสำนักงานในเยอรมันนี

การปฏิรัตรัสเซียได้เปลี่ยนสถานการณ์ในรัสเซีย โดยการนำชาวเยวหังจำนวนมากสู่ด้านหน้าที่สำคัญของรัฐบาล ความรู้สึกที่รุนแรงในรัสเซียสำหรับการละทิ้งส่วนรวมได้กลายเป็นเรื่องสำคัญของการปฏิรัติ เนื่องจากการปฏิรัติ ค.ศ. 1917 ทำให้รัสเซียถอนตัวจากส่วนรวม เพราะผู้นำหัวหน้าคนของรัฐบาลโซเวียตชัยชนะและไม่ชอบทำส่วนรวม ผู้นำเหล่านั้นกล่าวว่าผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกันกับพวกราชอาณาจักรหันมาสนใจอังกฤษเป็นอย่างมากกว่าพระเจ้าชา尔斯 ซึ่งฝ่ายสัมพันธมิตรหนุนหลังอยู่ การที่รัสเซียยกเดิมส่วนรวม ทั้งกระบวนการต่างประเทศของอังกฤษ และกลุ่มผู้นำเยอรมันคิดว่าชาวเยอรมันในรัสเซียเป็นผู้นำในการกระทำการดังกล่าว ดังนั้นเยอรมันนีจึง

ขอร้องแคมป์บังคับเตอร์ก ซึ่งเป็นมิตรกับตนของข้าให้ยอมแก่ข้า ผู้ต้องการครอบครองปาเลสไตน์ อย่างไรก็ตามเตอร์กยังไม่ต้องการปฏิบัติตามคำขอร้องของเยอรมนีเนื่องจากเกรงว่าจะทำให้อาหรับที่เป็นฝ่ายเดียวกับตนในสหกรณอาจไม่พอใจ แต่ในที่สุดจะนะที่กองทัพของเตอร์กออกจากปาเลสไตน์ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ไซอุนนิสต์เข้าสู่ปาเลสไตน์เหมือนตามคำประการบลฟอร์

ขณะที่เยอรมนีสร้างความพยายามที่จะได้รับความสนับสนุนจากข้าอยู่นั้น อังกฤษก็กำลังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่รัสเซียถอนตัวออกจากสหกรณและเกี่ยวกับนโยบายความเป็นกลางของอเมริกา อย่างไรก็ตามรัฐบุรุษของอังกฤษมีความคิดเห็นว่าความสนับสนุนของข้ามีความสำคัญมากที่จะสามารถช่วยนโยบายของอังกฤษ ดังนั้นในต้นเดือนมีนาคม ค.ศ. 1916 ลорด เกรย์ (Lord Grey) จึงแนะนำรัฐบาลรัสเซียและรัฐบาลฝรั่งเศสว่า การที่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะได้รับความสนับสนุนจากข้านี้ ฝ่ายสัมพันธมิตรจะต้องคงลงเป็นฝ่ายเดียวกับไซอุนนิสต์ในปัญหาปาเลสไตน์ ทั้งนี้ เพราะไม่ว่าข้าในอเมริกา หรือในตะวันออกกลางก็กำลังเกรียนเต็บโตขึ้นเรื่อยๆ มาเรค ซิกเคช (Mark Sykes) คิดว่าการที่อเมริกาวางตัวเป็นกลางนั้น เป็นเพราะข้าที่เป็นฝ่ายเดียวกับเยอรมนีนั้นเป็นสาเหตุ นายกรัฐมนตรีอังกฤษลอดด์ จอร์จ (Lloyd George) สังเกตว่า ความช่วยเหลือของข้าที่มีต่ออังกฤษนั้นเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก และมีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรกำลังทรุก ด้วยเหตุนี้เอง ลорด โรเบิร์ต เชซิล (Lord Robert Cecil) จึงได้สนับสนุนไซอุนนิสต์ให้เรียกร้องปาเลสไตน์ ซึ่งปรากฏออกมานในการประกาศคำประกาศบลฟอร์ ใน ค.ศ. 1917 ผู้เฝ้าดูเหตุการณ์ที่แท้จริงในขณะนั้นคือ รัสเซีย เยอรมนี และอเมริกา

ภายหลังการประกาศคำประกาศบลฟอร์ ในปีเดียวกันวันล้านๆ ถูกทิ้งทางอากาศ และมีการพิมพ์ในโรงพิมพ์ด้วย เมื่อในปีเดียวกันนี้มีถึงเพื่อนร่วมศาสนานำใจความสำคัญดังนี้

“เยรูซาเลם ได้ลืมแล้ว? ข้าไม่ทรงการได้ถอนเอกสารลับคืนมาของข้าได้มาถึงแล้ว...ปาเลสไตน์จะต้องเป็นประเทศชาติของประชาชนข้าอีกครั้งหนึ่ง...ฝ่ายสัมพันธมิตรกำลังให้แผนดินของอิสราเอลต่อประชาชนชาวอิสราเอลหัวใจของชาวข้าท้องถิ่นทุกคนเปี่ยมล้นไปด้วยความยินดีสำหรับชัยชนะอันยิ่งใหญ่นี้ ท่านจะไม่ร่วมกับเราหรือและจะไม่ช่วยเขาในการสร้างบ้านเกิดเมืองนอนในปาเลสไตน์หรือ?... โปรดหยุดต่อสู้กับฝ่ายสัมพันธมิตร ผู้กำลังต่อสู้เพื่อท่านเพื่อข้าทุกคน เพื่ออิสรภาพของประเทศชาติเล็กๆ ทั้งหมด โปรดจำเรอาไว้ ชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรหมายถึง การกลับมาของประชาชนชาวข้าสู่ “ไซอุน”¹¹

¹¹ “Text in Doreen Ingrams, Palestine Papers, 1917-1922. (London, 1972), p.19.

อย่างไรก็ตามในตะวันออกกลาง มีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดของฝ่ายทหาร จึงทำให้การประกาศดังกล่าวถูกงับ จนกระทั่งในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1919 มีการอ่านคำประกาศที่เมือง เนบลัส (Nablus) ในปาเลสไตน์

คำประกาศที่ถูกอ่านเมื่อวันนี้

“ข้าพเจ้า (บัลฟอร์) มีความยินดีมากที่ได้นำข่าวมาบอกแก่ท่าน (ลอร์ด รอชส์ ไซลด์) ในรัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัว คำประกาศด่อไปนี้เป็นการขอความเห็นใจต่อความปรารถนาของชาวโซนนิสต์ ซึ่งได้รับการยอมรับโดยรัฐมนตรี:

“รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พิจารณาด้วยความพอดีถึงการสร้างบ้านเกิดเมืองนอนสำหรับชาว犹太 ในปาเลสไตน์ และจะใช้ความพยายามอย่างที่สุดที่จะทำให้วัตถุประสงค์นี้สำเร็จผลได้โดยง่าย เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจนว่า ไม่มีอะไรถูกกระทำ ในลักษณะที่เป็นการขัดต่อหลักศาสนาและความเป็นอยู่ของชนชาติที่มิใช่ฯ ที่บังคับอยู่ในปาเลสไตน์ หรือสิทธิและสถานะทางการเมืองที่พอกใจชาว犹太 ในประเทศไทยนั่นๆ ได้

ข้าพเจ้าจะภาคภูมิใจมาก ถ้าท่านจะนำคำประกาศนี้ไปสู่สหพันธรัฐโซนนิสต์ (Zionist Federation)”¹²

คำประกาศได้รับการยอมรับโดยประธานาธิบดีวิลสัน และต่อมาก็ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลฝรั่งเศสและอิตาลี และมีการรับรองขึ้นยันอีกครั้งหนึ่งที่การประชุม ซาาน เรโม (San Remo) ใน ค.ศ. 1920 นอกจากนั้นยังมีการเขียนคำประกาศนี้ในเอกสารแม่นเกท (Mandate) สำหรับปาเลสไตน์ รับรองโดยสภากองสันนิบาตชาติ และสภากองเกรสของอเมริกา ตลอดจนได้รับการยอมรับโดยสำนักวatican (Vatican) ของสันตะปาปาอีกด้วย ใน ค.ศ. 1922 กระทรวงอาษานิคมอังกฤษ ได้ประกาศให้คำประกาศบัลฟอร์เป็นพื้นฐานของนโยบายในปาเลสไตน์ และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

3.3 ประกาศที่ 3 เป็นข้อผูกมัดที่ฝ่ายสัมพันธมิตรมีต่ออาหรับและการที่ฝรั่งเศส เรียกร้องให้ตนมีอิทธิพลในเรื่องทางการค้าตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ในประเด็นแรกเป็นข้อผูกมัดของฝ่ายสัมพันธมิตร ที่มีชื่อเสียงแต่มีความสำคัญอยกว่าข้อผูกมัดในประกาศที่ 1 และประกาศที่ 2 ในบรรดาข้อผูกมัดดังกล่าวแยกแยกออกได้ดังนี้

1. คำประกาศของนายมูด (Moude) ซึ่งถูกเขียนโดยเซอร์มาร์ค ซิกเคส เช่นกัน เกี่ยวกับการยึดครองแบกแಡดเมืองหลวงของอิรัก ซึ่งรัฐบาลอังกฤษได้วางจุดประสงค์ไว้

¹²Ibid., p.20

อย่างแน่นอน ข้อความสำคัญของคำประกาศที่แสดงว่าอังกฤษได้ผูกมัดตนลงกับอาหรับ มีดังนี้

“...เชื้อชาติอาหรับอาจเดินໄ道ขึ้นอีกครั้งเพื่อความยิ่งใหญ่และเพื่อชื่อเสียงในหมู่ประชาชนของโลก เชื้อชาตินั้นจะรวมกันและรักกัน... ดังนั้นข้าพเจ้าถูกบังคับให้เชื้อเชิญท่านโดยผ่านผู้แทนอาวุโสและเป็นชนชั้นสูง ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพลเรือนของท่าน ด้วยการร่วมมือกับผู้แทนฝ่ายการเมืองของอังกฤษ ผู้ซึ่งได้ร่วมมือกับกองทัพอังกฤษ เพื่อว่าท่านอาจจะสามารถรวมกันเพื่อนของท่านในภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันตก ในความประณานของท่านที่จะสร้างชาติ...”¹³

2. ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1918 รัฐบาลอังกฤษมีคำสั่งให้ผู้บังคับบัญชาโยกาธ (Hogarth) แจ้งข่าวแก่ ชาร์ฟ อุสเซน แห่งชาดิอาระเบียว่า “มหาอำนาจทั้ง 3 (อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย) นิยมตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าเชื้อชาติอาหรับจะได้รับโอกาสอย่างเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง ใน การสร้างชาติในโลกนี้ ซึ่งสามารถทำสำเร็จได้โดยการรวมตัวกันของพวกราชอาหรับเอง อังกฤษ และฝ่ายสัมพันธมิตรจะช่วยเหลือในด้านการใช้ความคิด” นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาโยกาธยังกระตุ้นให้อาหรับร่วมกันพิจารณาไว้ว่า “มิตรภาพของยิวทั่วโลกที่มีต่ออาหรับนั้นเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งในประเทศทั้งหมดที่ซึ่งข้ามอิทธิพลทางการเมืองอยู่”

3. ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1918 อังกฤษออกแตลงการณ์แจ้งนโยบายของอังกฤษ ให้แก่ผู้นำอาหรับแห่งซีเรีย 7 คน ซึ่งขณะนั้นอาศัยอยู่ในโคโร ประเทศอิปปิต แตลงการณ์ดังกล่าวคือ “การประกาศต่อบุคคลทั้ง 7” หรือ “Declaration to the Seven” อังกฤษยืนยันว่า นโยบายของอังกฤษคือ “การพิจารณาเอกสารฉบับต่อไปโดยสมบูรณ์ของอาหรับ” ไม่ว่าดินแดนอาหรับนั้นจะเป็นอิสระอยู่ก่อนสังคมน หรือระหว่างสังคมนักตาน นอกจากนั้นอังกฤษยังยืนยันนโยบาย “สนับสนุนอาหรับในการต่อสู้เพื่อเอกราช” นอกจากนั้นอังกฤษยังยืนยันอีกครั้ง ถึงการ เรียกร้องเอ่าแบกแಡด และเยรูซาเลם โดยกองทัพที่เข้ายึดครอง โดยแจ้งว่า “มันเป็นความประณานของรัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า รัฐบาลในอนาคตของดินแดนเหล่านี้จะระบุอยู่กับ ความยินยอมของผู้ถูกปกครอง และนโยบายนี้จะดำเนินต่อไป โดยมีความสนับสนุนของรัฐบาล ของพระเจ้าอยู่หัว”¹⁴

4. เชอร์ เอ็ดมันด์ อัลเลนบี (Sir Edmund Allenby) ได้แจ้งแก่อามีร์ ไฟชาล (Amir Faisal) ผู้นำอาหรับในซีเรียอย่างเป็นทางการว่า การตระเตรียมของรัฐบาลทหารของอังกฤษ ทั้งหมดเป็นเรื่องชั่วคราว ซึ่งจะไม่มีผลร้ายต่อการตั้งหลักแหล่งของประชาชน เชอร์ เอ็ดมันด์ อัลเลนบี กล่าวว่า “ข้าพเจ้าเดือนความทรงจำของอามีร์ ไฟชาล ว่าฝ่ายสัมพันธมิตรรู้สึกเป็น

¹³Ibid., p.20.

¹⁴Ibid., p.21.

เกียรติอิ่งยิ่งที่จะตกลงกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจะกระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นมีความเชื่อถือใน อังกฤษ”

5. คำประกาศร่วมกันระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส ในวันที่ 7 พฤศจิกายน ก.ศ. 1918 “ได้ยินยั้นถึงนโยบาย ‘การสร้างรัฐบาลของประเทศชาติและการปกครองที่อำนาจของรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งโดยอิสระของประชาชนพื้นเมือง...ไม่มีความประณาน่าจะจับค้นสถาบันพิเศษ เดอะเดียวฯ เหนือประชาชนของดินแดนเหล่านี้ สถาบันพิเศษเฉพาะจะต้องเป็นของเขาเอง และโดยความช่วยเหลือเท่าเทียมกัน ซึ่งจะนำไปสู่รัฐบาลที่มีการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระ ซึ่งเลือกโดยประชาชน”

ทั้ง 5 ข้อดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นคำประกาศที่ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษให้ ความหวังไว้แก่ฝ่ายอาร์รัน ซึ่งคำประกาศพร้อมด้วยความสันนิษฐานว่าจะนำไปยังกว้าง ขวางโดยการพิมพ์และการแจกใบปลิว อาจกล่าวได้ว่าจากคำประกาศเหล่านี้ ทำให้ประชาชนมี แรงกระตุ้น และทำให้ความประณานาของพวกราชอาณาจักรในระดับสูงด้วย ซึ่งฝ่ายสัมพันธมิตรนำโดย อังกฤษจะต้องรับผิดชอบต่อคำประกาศดังกล่าวเหล่านั้นที่มีต่ออาร์รัน

ในบันทึกที่ลอร์ด บัลฟอร์ มีไปถึงกระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ก.ศ. 1919 มีความสำคัญดังนี้

“อังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา ได้นำเสนอเรื่องที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีความยุ่งยาก สันสนมากจนกระทั่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าพอใจสำหรับมหาอำนาจทั้ง 3

มหาอำนาจทั้ง 4 ผู้กุมดตุนเรื่องกับลัทธิโซอนนิสต์ และพวากไซอ่อนนิสต์ จะถูก หรือผิด ดีหรือเลวอย่างไรที่มีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับประเทศของตนมาช้านาน ในความทรง จำที่เป็นปัจจุบัน และอนาคตที่มีความหวัง อย่างไรก็ตามมหาอำนาจมิได้เสนอติดต่อที่ดินจะ ครอบครองในฐานะดินแดนอาณัติ ดังที่ข้าพเจ้าเข้าใจเรื่องราวด้วยการกับพวกราช และมิได้มี ความตั้งใจที่จะรุนแรงต่อติดต่อแลกเปลี่ยน ซึ่งมีทั้งข่าวและอาหรับจำนวนมากอาศัยอยู่”¹⁵

ด้วยความที่ฝ่ายสัมพันธมิตร ได้เขียนบทที่แกลลิโภดี แต่ไปเขียนที่เลือวองไกลัซีเรีย พวกราชรับแห่งซีเรียก็อาจถูกขึ้นปฏิวัติ แต่อังกฤษก็มิได้ทำเห็นนั้นผลก็คือตลอดสองคราว ซีเรียบนขั้นทุกข์ทรมานด้วยความหิวกระหายและโรคระบาด แต่ชาวซีเรียก็มีกิจกรรมเพียงเล็ก น้อยที่จะต้องต่อสู้เพื่ออิสรภาพของตัวเอง

ส่วนการรบในทะเลร้ายนั้น กองทัพอาร์รันนำโดยอาเมร์ ไฟซาล ก็ได้ลั่ทึ้งเยเมนยีด ได้ส่วนใหญ่ของถนนทราราชรับ และรั้งความเส้นทางลำเลียงเสบียงต่างๆ ของเตอร์กซึ่งได้แก่ ชาอดิอาระเบีย จอร์แดน และซีเรีย และด้วยความยินยอมของอังกฤษ กองทัพอาร์รันยังได้ดามัสกัส

¹⁵ “Ibid., p.22.

เมืองหลวงของซีเรียตระหนักร่วมกับการคิดความของนายพลอัลเลนบี ในข้อตกลง Sykes-Picot และ Husain-McMahon agreements แต่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้พบกับการจลาจลต่อต้านโดยพวกราชอาหรับ

กิจกรรมการเรียนที่ ๓

จงเขียนเรื่องต่อไปนี้ให้ละเอียดชัดเจน

1. Husain-McMahon Correspondence
2. Sykes-Picot Agreement
3. Balfour Declaration

4. ผลของสงครามที่มีต่อตะวันออกกลาง

เมื่อสังค大战ลสันสุดลงจะได้เห็นความแตกต่างอย่างมากระหว่างประเทศอาหรับต่างๆ อิรักซึ่งถูกอย่างกุญแจโดยกองแท่ประชาชนยังคงพอยื่นอตโถมันเตอร์ก และเป็นศัตรูต่อต้านตะวันตกซึ่งเป็นดินแดนที่รัฐบาลถูกก่อตั้งขึ้นโดยกองทัพอาหรับ ในปาเลสไตน์และเลบานอน กองทัพต่างชาติเป็นผู้ยึดครอง

ในตะวันออกกลางสังค大战ลสันสุดลงด้วยสัญญาสงบศึกแห่งมูดรัส (Armistice of Mudros) เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1918 อังกฤษบังคับให้เตอร์กถอนตัวจากโมซูล (Mosul) ทางภาคเหนือของอิรัก ซึ่งพวกรเตอร์กยังคงยึดครองอยู่อย่างไรก็ตามในวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 1923 สัญญาสงบศึกดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อใหม่ เป็นสัญญาแห่งโลซานne (Treaty of Lausanne)

สังค大战ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางต้องสันเปลี่ยนค่าใช้จ่ายมาก ดินแดนต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การล้อมกรอบเกิดโรคฝ้าษะราบาด เกิดความอดอยากอย่างรุนแรง อังกฤษนำคนงานเข้ามุกมัดกับประชาชน จำนวน 1.5 ล้านคน และเสียเงินไปประมาณ 750 ล้านปอนด์ (ในจำนวนนี้ 6 ล้านปอนด์ ถูกส่งไปช่วยการปฏิวัติอาหรับ) สำหรับฝรั่งเศสมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยในสังค大战ในตะวันออกกลาง แต่ฝรั่งเศสต้องแบกรับภาระหนักจากการสังค大战ในยุโรป และเรียกร้องสิทธิภายในได้ข้อตกลง ซิกเคส-พิคอก อังกฤษยังเคยต่อข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส แต่อาหรับก็ขัดขวางอย่างรุนแรง แต่แล้วกองทัพเรือของฝรั่งเศสก็ได้ยึดครองเบรตุ และดินแดนภายใน

4.1 ผลที่เกิดขึ้นในอิรัก

ในอิรักซึ่งผู้ก่อตั้งรัฐบาลคือกองทัพอาหรับ แต่ต้องประสบกับการขาดแคลนพืชผลโดยเฉพาะข้าว ด้วยความยากลำบาก กองทัพยึดครองจึงมีการเรียกร้องจากอังกฤษให้ช่วยเหลือ ดันนั้นกองทัพอังกฤษซึ่งมาจากอินเดีย จึงมุ่งสู่อิรักและรวมทั้งค่านงานและเสมีนชาวอินเดีย ซึ่งได้รับการฝึกฝนทั้งด้านทหาร และพัฒน์ บุคคลเหล่านี้จะกลายเป็นคณะกรรมการเบรตุ และดินแดนภายในอิรักในเวลาต่อมา

4.2 ผลที่เกิดขึ้นในอียิปต์

ในอียิปต์ สมครามได้นำความมั่งคั่ง และในที่สุดก็เป็นอิสระจากจักรวรรดิอตโตมันทึ้งในทางทฤษฎีและความเป็นจริง โดยมาอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ อียิปต์ได้ถูกเปลี่ยนร่างให้เป็นรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนาจและสังคมรัฐบาลที่ห้ามไม่ถูกต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากลัทธิชาตินิยมอียิปต์จะบังคับไม่เจริญเติบโตพอที่จะขัดขวาง อย่างไรก็ตามแรงงานชาวอียิปต์ที่ถูกบังคับและถูกรินสิ่งของมีความขึ้นอย่างมากและมีความตั้งใจที่จะทำให้ประเทศได้รับเอกสารชี้

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ก.ศ. 1918 ชาด แซกูลล์ (Saad Zaghlul) ผู้นำชาวอียิปต์เดินทางไปลอนדוןและปารีสเพื่อเรียกร้องอิสรภาพในสมัยที่ ลอร์ด ครอมเมอร์ (Lord Cromer) ผู้สำเร็จราชการชาวอังกฤษปกครองอียิปต์อยู่ แต่แซกูลล์ได้รับการปฏิเสธแซกูลล์จึงได้ขัดต่อคณะกรรมการขึ้นหลายชุดตลอดทั่วอียิปต์เพื่อเรียกร้องให้หยุดการปกครองของอังกฤษ ต่อมาคณะกรรมการเหล่านี้ได้รวมตัวกันและเจริญเติบโตกลายเป็นพรรคการเมืองชื่อ วัฟด์ (Wafd Party) อังกฤษถือว่าวัฟด์ เป็นพรรครการเมืองที่ผิดกฎหมายและได้เดือนแซกูลล์ให้หยุดกิจกรรมดังกล่าว แต่ผู้นำบุนวนการชาตินิยมปฏิเสธ แซกูลล์จึงถูกส่งตัวไปจำคุกอยู่ที่มอลตา (Malta) เมื่อเดือนเมษายน ก.ศ. 1919

อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษนั้นได้ตระหนักถึงความกดดันของสังคมและความขึ้นของประชาชนที่เจาอยู่ในใจของชาวอียิปต์ซึ่งเป็นราษฎรชนของกำลังบุนวนการชาตินิยม ภายหลังจากที่แซกูลล์ถูกจับ นักศึกษาชาวอียิปต์จำนวนมากก็ออกมายุ่นกันตามถนน ก่อการจลาจลอย่างรุนแรง ซึ่งจะกลายเป็นการปฏิวัติแห่งชาติอย่างเต็มอัตรา

4.3 ผลที่เกิดขึ้นในเชียร์รี่

ในเชียร์รี่ส่วนได้ยุติลงด้วยเสรีภาพแห่งชาติ แต่ก็เริ่มนีบทวนการชาตินิยมเกิดขึ้น เนื่องจากฝ่ายสัมพันธมิตร (ฝรั่งเศส) มีความประณานในเชียร์รี่

อาร์มี ไฟชาล ผู้นำการปฏิวัติอาหรับ อายุ 35 ปี แต่มีประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศอยู่เกินไป ไฟชาล ตระหนักถึงขอบเขตความสามารถของตน แต่เขาก็มีความหวังอะไรบางอย่าง ดังที่เขายอมรับเงินช่วยเหลือจากไซอุนนิสต์ และมีการติดต่อกันของค์การไซอุนนิสต์ ขอรับว่าผู้ที่เป็นฝ่ายไซอุนนิสต์นั้นถือว่าเป็นข้าราชการทางการเมืองที่เป็นหัวหน้าในดินแดนอาหรับ ได้รับความสนับสนุนจากลอร์ด บัลฟอร์ และข้าราชการอังกฤษอาชญากรรมอื่น และยังมีผู้แทนชาวอเมริกันที่มีอำนาจ ซึ่งใกล้ชิดกับประธานาธิบดีวิลสัน นำโดยผู้พากษากลุยส์ แบรนดีส์ (Louis Brandies) ให้ความสนับสนุนด้วย ระหว่างการนำเสนอเปาเลสไตน์ของไฟชาล ข้าราชการอังกฤษผู้ใกล้ชิดกับไฟชาลที่สุดคนหนึ่งซึ่งคือ พันเอกคอร์นwallis (Colonel Cornwallis)

ได้รายงานว่า

“ข้าพเจ้าตระหนักดีว่า ในการที่ ดร.ไวซ์แมน จะตอบแทนที่อเมริค ไฟชาล ได้ให้ความช่วยเหลือในป่าเลสไตน์นั้น ดร.ไวซ์แมน เสนอที่จะให้เงินและให้คำแนะนำ (ถ้าได้รับการขอร้อง) ต่อรัฐบาลอาหรับ และไซอ่อนนิสต์อาจสามารถเกลี้ยกล่อมให้รัฐบาลฝรั่งเศสทิ้งการเรียกร้องขอมีอิทธิพลในดินแดนภายในของซีเรีย” ในงานเลี้ยงอาหารค่ำซึ่งจัดโดยลอร์ด รอธ ไฮต์ (Lord Rothschild) ไฟชาล ได้กล่าวต่อประชาชนชาวอาหรับ ดังนี้

“อุดมคติ ของ ดร.ไวซ์แมนนั้นก็เป็นของเรา และเราวังว่างเป็นของท่านด้วย โดยมิได้ขอร้องให้ท่านช่วยเราเป็นการตอบแทน ในมีรัฐใจจะถูกก่อตั้งขึ้นในตะวันออกไกล โดยปราศจากความประราณนาดีของมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่แต่มันมีความจำเป็นที่จะต้องได้มากกว่านั้น มันต้องการอุดมคติและวัตถุต่างๆ ความรู้และประสบการณ์มาจากการบุโรป การที่จะทำให้ลึกลับนี้เข้ากับเราระดับนี้ เราต้องเปลี่ยนจากรูปแบบบุโรปให้เป็นรูปแบบของอาหรับ และผู้เป็นกลางหรือผู้จะถ่ายทอดความรู้ได้ดีนั้น จะมีใครอีกคนนอกจากท่าน? เพราะท่านมีความรู้เกี่ยวกับบุโรป และเป็นญาติกันโดยสายเลือด”¹⁶

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้ สิ่งที่ไฟชาลมีความวิตกกังวลมากกว่าเรื่องอื่นใด ก็คือ การแทรกแซงของฝรั่งเศสในเดียวองทางตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มากกว่าที่จะกังวลเกี่ยวกับการประทับกับไซอ่อนนิสต์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ในอนาคต ฝรั่งเศสได้ตั้งข้อเรียกร้องเหนือส่วนใหญ่ของฝั่งเดียวอง ก่อนที่ไฟชาลออกจากตะวันออกกลาง เขายังเห็นดีว่าแม้ว่าด้วยฝรั่งเศสไม่เรียกร้องเดียวอง แต่สภាភทางกฎหมายศาสตร์ของฝรั่งเศสก็สามารถช่วยให้ฝรั่งเศสเป็นรัฐอาหรับได้ ทำทีของกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษดูเหมือนว่าจะไม่เป็นฝ่ายเดียวกับข้อตกลงซิกาเพลกิอุท ซึ่งทำให้การเรียกร้องของฝรั่งเศสต้องนิ่งเฉยอยู่ชั่วระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม กระทรวงการต่างประเทศยืนยันว่าคำประกาศฉบับฟอร์ส์แคชญ์กว่า และจะต้องคงอยู่ ไฟชาล ตระหนักดีว่าในสภាភการณ์แห่งนี้ การเมืองก็เป็นวิทยาศาสตร์ที่เป็นไปได้อย่างแท้จริง ดังนั้นไฟชาลจึงทำความตกลงกับไวซ์แมน การตกลงระหว่างทั้ง 2 ให้ถูกบันทึกเหมือนกับเป็นเอกสารอย่างเป็นทางการ มีกำหนด 11 มาตรา ที่สรุปได้ว่าทั้ง 2 ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้คำประกาศฉบับฟอร์เบรลูผล เพื่อให้การอพยพของชาวอาหรับดูกัน ให้ชาวอาหรับมีสิทธิในที่ดินและชาวนาผู้เช่าที่ดินก็จะได้รับความคุ้มครอง เพื่อสนับสนุนและให้ความคุ้มครองต่อการบูชาต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เพื่อชาวอาหรับให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่อาหรับ และเพื่อการก่อตั้งรัฐบาล ให้อังกฤษเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาท

¹⁶ William R.Polk, op. cit., p.109.

ต่างๆ ของประชาชน นอกจานั้นตามข้อตกลงดังกล่าวที่กษัตริย์เฟชាលได้เพิ่มเติมข้อความเป็นภาษาอาหรับ ก็โดยมีใจความสำคัญ ดังนี้

“ในบันทึกความทรงจำของข้าพเจ้า ลงวันที่ 4 มกราคม ก.ศ. 1919 ที่มีไปถึงกระทรวงการต่างประเทศของรัฐบาลกรุงเทพฯ เน้นในเรื่องสิทธิและเอกสารที่อาหรับจะได้รับนั้น แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยในสิทธิที่อาหรับจะได้รับ ข้าพเจ้าจะไม่รับผิดชอบ ต่อข้อตกลงดังกล่าว แม้แต่เพียงเล็กน้อย เพราะไว้ประโยชน์และไม่มีเหตุผลอุกต้อง ข้าพเจ้าขอเน้นว่าจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น”

กษัตริย์เฟชាល ทรงหันคิดว่า ประชาชนท้องถิ่น (อาหรับ) ของปาเลสไตน์จะต้องขัดขวางอย่างแน่นอนต่อการก่อตั้งรัฐชาติ แต่พระองค์หวังว่าจะทำให้เกิดการประนีประนอมได้ เพื่อว่าจะสามารถรักษาประเทศไทยของพระองค์ (ซีเรีย) ให้ปลอดภัยจากฝรั่งเศสได้ ในที่ประชุมสันติภาพ (Peace Conference) พระองค์ให้ความสนใจต่อประชาชนของประเทศไทยในปาเลสไตน์องมีความกรรมการใช้ออนนิสต์ชุดแรกเดินทางไปถึง ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังกลัว และเป็นศัตรูอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชนชาวอาหรับ ในเดือนสิงหาคม ก.ศ. 1919 ข้าราชการการเมืองชาวอังกฤษในเยรูซาเลם ได้กล่าวว่า “ถ้าเราจะดำเนินนโยบายใช้ออนนิสต์ เราจะต้องทำด้วยกำลังทหาร”

กษัตริย์เฟชាលได้เป็นเพียงผู้เดียวที่กำลังมีความสับสนต่อความประณายของประชาชน ตะวันออกกลางอยู่ห่างไกลจากยุโรปตะวันตก และอเมริกาแต่ความปลอดภัยที่จะลดพันจากอิทธิพลของยุโรปตะวันตก (ฝรั่งเศส) นั้นไม่เป็นที่ยอมรับ ขณะผู้แทนอังกฤษและอเมริกาได้รวมกันเป็นคณะกรรมการระหว่างชาติเพื่อสำรวจและยืนยันต่อความประณายของชาวพื้นเมือง ซึ่งจะเห็นได้ชัดในข้อความที่เกี่ยวกับการกำหนดโซนเขตแดน ซึ่งแสดงในนามของรัฐบาลฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งหมดในระหว่างที่เกิดสงคราม อายุ่ไรกีตามฝรั่งเศสมีความต้องการซีเรีย ขณะที่ผู้แทนอาวุโสชาวฝรั่งเศสในເສວອງ (ผู้ดูแลอุปกรณ์ของเมดิเตอร์เรเนียน) ประกาศจุดประสงค์ว่า “จะต้องเก็บไฟชาลให้อูฐในที่เมดิ ขณะที่มีการเตรียมแบ่งซีเรีย” ครั้นแล้วกองทัพอังกฤษก็เข้ายึดภาคเหนือของอิรักและปาเลสไตน์ ตลอดจนส่วนอื่นของดินแดนที่ถูกระบุไว้ในข้อตกลงซิกเคส-พิโคท (Sykes-Picot Agreement) ระหว่างสองคราว ในที่ประชุมสันติภาพที่กรุงปารีส ฝรั่งเศสเรียกร้องขอให้มีการปฏิบัติตามสัญญา แต่อังกฤษต้องการควบคุมภาคเหนือของอิรักและดินแดนที่อยู่บริเวณรอบๆ ท่าเรือ อาร์ค-ไฮฟา (Acre-Haifa) ตามคำประกาศบalfour Declaration) อังกฤษจึงปฏิเสธที่จะยินยอมตามข้อตกลงซิกเคส-พิโคท เหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส อายุ่ไรกีตามวิกฤตการทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศก็ยุติลงเป็นผลในเดือนกันยายน ก.ศ. 1919 โดยนายกรัฐมนตรี อังกฤษชื่อ ลอดดี จอร์จ และนายกรัฐมนตรีฝรั่งเศสชื่อคลีมังโซ่ได้เจรจาตกลงกันในประเด็นสำคัญดังนี้คือ

ให้เมืองโมซูล (Mosul) ตกเป็นของอิรัก อังกฤษมีสิทธิในการควบคุมปาเลสไตน์ อังกฤษต้องถอนออกจากซีเรีย และให้เชือเรียดกอยู่ภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศส นอกจานนี้ ฝรั่งเศสจะมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากน้ำมันของตะวันออกกลางด้วย

ข้อกล่าวหาของฝรั่งเศสที่ว่าอังกฤษพยายามขัดขวางฝรั่งเศสมให้เข้าไปมีอิทธิพลในซีเรียนั้น ทำให้อังกฤษรุนแรงใจ และเป็นสาเหตุที่ทำให้ห้าม 2 ประเทศยกเลิกการจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจ แต่ประธานาธิบดีวิลสันแห่งอเมริกาได้จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจฝ่ายเดียวคือคณะกรรมการคิงครีน (King-Crane Commission) คณะกรรมการชุดนี้ได้เดินทางไปเยือนตะวันออกกลางในฤดูร้อน ก.ศ. 1919 เพื่อสอนสอนปัญหาและเรื่องราวต่างๆ ในตะวันออกกลาง แต่ประธานาธิบดีวิลสัน ไม่เคยได้อ่านรายงานของคณะกรรมการตั้งกล่าวและไม่ได้มีการตีพิมพ์รายงานเลยมีเวลาเกือบ 4 ปี อย่างไรก็ตามในรายงานได้สรุปถึงการแสดงออกของประชาชนชาวซีเรียว่าขัดขวางอย่างรุนแรงต่อการที่ประเทศตกลงในแผนในอาณัติของฝรั่งเศษ ชาวซีเรียต้องการเอกราชและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ขณะเดียวกันพระเจ้าไฟชาลแห่งซีเรียก็กำลังขาดความนิยมจากประชาชนภายในประเทศ เนื่องจากพระองค์ไม่สามารถกำจัดฝรั่งเศสออกไปได้แต่ปล่อยให้ฝรั่งเศสสามารถรวมรวมกำลังอยู่บนฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจานนี้ประชาชนยังมีความรู้สึกว่าพระองค์ขอมยกปาเลสไตน์ให้แก่ชาวอิสราเอล ขณะที่ชาว阿拉伯การเมือง (อาว) ในเมรูชาเลน มองว่าพระองค์เป็นผู้ก่อตั้งลัทธิชาตินิยมอาหรับและเป็นตัวแทนความคิดของชาวอาหรับทั้งปวง อย่างไรก็ตามความจริงแล้วสภาอาหรับ (Arab Congress) ที่เมืองดามัสกัส ในซีเรียปฏิเสธเรื่องที่พระองค์ทำความตกลงกับไวซ์แมน ผู้แทนอาว

เมื่อพระเจ้าไฟชาลเสด็จมาลอนดอนในเดือนกันยายน พระองค์ก็ได้แจ้งข่าวแก่โซนันิสต์ว่าพระองค์สามารถตกลงกับฝ่ายอาหรับได้เพียงแค่การจำกัดการอพยพของอาหรับนั้น พระองค์ยังกล่าวอีกว่าพระองค์มีความตั้งใจที่จะให้บ้านเกิดเมืองนอนของอาหรับในปาเลสไตน์อย่างแท้จริง โดยกล่าวว่า “ข้าพเจ้าเข้าใจที่เดียวถึงความปรารถนาของอาหรับในการเรียกร้องให้ประเทศ (ปาเลสไตน์) เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน แต่เท่าที่เป็นอยู่ปัจจุบันจะต้องอยู่ในอำนาจของผู้ครอบครองดินแดนปัจจุบัน” พระองค์ยังกล่าวอีกว่าสิทธิของอาหรับนั้นมีเท่าเทียมกับสิทธิของอาหรับที่พึงจะได้รับในปาเลสไตน์

อย่างไรก็ตามพระเจ้าไฟชาลได้เสด็จไปยังที่อื่นๆ ในยุโรป แต่ก็ไม่มีผลมากไปกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ เพราะฝรั่งเศสมีความตั้งใจอย่างแน่นหนาที่จะยึดครองซีเรีย อังกฤษไม่พอใจท่าทีของฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก อังกฤษแนะนำให้พระเจ้าไฟชาลเดินทางไปโปรตุเกสเพื่อหาทางเจรจาป้องกันมิให้ฝรั่งเศสยึดอาซีเรีย อย่างไรก็ตามลอร์ด บัลฟอร์ รัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษมีความรู้สึกว่าอังกฤษไม่ได้รับความชื่อสัตย์ไม่ว่าจากทั้งฝรั่งเศสและอาหรับ แต่เท่าที่เป็นอยู่เขามี

ความรู้สึกว่าอังกฤษจะทะเละกับอาหารมากกว่าฝรั่งเศส ในเมืองท้าวของอังกฤษก็คือฯ เคลื่อนออกจากซีเรียและเลบานอน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนฐานะของอังกฤษให้แก่ฝรั่งเศสนั่นเอง เมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก และให้แก่อารับในเดินแดนภายใน เนื่องจากฝรั่งเศษจะให้เดือนละ 150,000 ปอนด์ (ประเทศซีเรียต้องพึงเงินจำนวนนี้) ได้ลดลงครึ่งหนึ่ง เนื่องจากฝรั่งเศษจะให้เดือนละ 75,000 ปอนด์ แต่ขณะเดียวกันพระเจ้าไฟซาลจะไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างกองทัพเรือ กองกำลังตำรวจ และไม่ได้รับเครื่องมือใหม่อีกด้วย ความประนีประนอมที่พระองค์มีต่อฝรั่งเศสนั้น มีผลให้เกิดความไม่พอใจขึ้นทางภาคเหนือของซีเรีย เกิดความเคลื่อนไหวของประชาชนอย่างรุนแรงโดยมีจุดมุ่งหมายจะสร้างจักรวรรดิอตโตมันขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ประชาชนถูกยุยงโดยข้าราชการทางภาคเหนือของซีเรีย ซึ่งมีความเห็นใจและเป็นฝ่ายเดียวกันกับอตโตมันตลอดมาตั้งแต่เริ่มสังเวย

ในที่สุดพระเจ้าไฟซาลตระหนักดีว่าการประนีประนอมกับฝรั่งเศสนั้นมิได้เกิดผลดีแก่พระองค์และแก่ประเทศเลย พระองค์ไม่สามารถจะคาดหวังอะไรได้นอกจากความสงบสุขที่ได้รับจากอังกฤษ และพระองค์ก็ไม่ได้รับอะไรจากชาวอเมริกัน เนื่องจากความเจ็บปวดของประชาชนซึ่งดีวิลสัน ซึ่งได้ออกจากการประชุมสันติภาพก่อนการประชุมจะสิ้นสุด ดังนั้นจึงไม่มีอนาคตสำหรับพระเจ้าไฟซาล พระองค์จึงผลักดันตนเองเข้าสู่ฐานะของนักชาตินิยมอาหาร พระองค์จึงปฏิเสธ โดยสิ้นเชิงถึงความเข้าใจอันดีของพระองค์กับไซอนนิสต์ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1920 พระองค์ประกาศตนเป็นกษัตริย์ของซีเรีย และปาเลสไตน์ โดยการประชุมอาหารที่ดาวสกัส แต่พระองค์มิได้รับการพิจารณาอย่างรับไม่ไว้จะโดยอังกฤษหรือฝรั่งเศส ในการประชุมชาแนร์โม (San Remo Conference) ในเดือนเมษายน ซีเรียตกเป็นเดินดันในอาณัติของฝรั่งเศส ทำให้ฝรั่งเศสสามารถมีกองทัพได้ถึง 90,000 กองบนฟื้งทะเล จากการที่ซีเรียตกเป็นเดินดันในอาณัติของฝรั่งเศสนี้ ทำให้เกิดความเป็นศัตรูอย่างรุนแรงกับนักชาตินิยมอาหาร ฝรั่งเศสบุกรุกซีเรียและล้มรัฐบาลอาหาร และจากนั้นเป็นต้นไป เป็นเวลาสามถึง 1/4 ศตวรรษที่ฝรั่งเศสบุกเพาะความเคียดแค้นซึ่งกัน และความโกรธไว้ในใจของชาวอาหารซีเรีย

กิจกรรมการเรียนที่ 4

จงวิเคราะห์เชิงเบริญเพียบพลอยของสหภาพโลกครั้งที่ 1 ที่มีต่ออิรัก อิหริปต์ และซีเรีย

สรุปท้ายบท

ในบทที่ 1 นี้ เนื้อหาประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญโดยเริ่มตั้งแต่ลักษณะการปกครองที่อ่อนแอกลางและไม่มีประสิทธิภาพของอดโตร์กัน ที่ปกครองดินแดนอาหารันท์หลายในตะวันออกกลาง แต่มีลิ่งที่นำสังเกตคือชาวอาหารันนุสลิมผู้อยู่ใต้การปกครองยังไม่คิดที่จะปฏิรูปแยกดินแดนของตนออกจาก การปกครองของอดโตร์กัน จนกระทั่งเกิดการปฏิรูปดึงเตอร์กใน ก.ศ. 1908 ชาวอาหารันนุสลิมจึงเริ่มมีความรู้สึกชาตินิยมและเริ่มต่อต้านผู้ปกครองที่เป็นเตอร์ก สงเคราะห์โลกครั้งที่ 1 มีผลทำให้ดินแดนอาหารันหลุดพ้นจากการปกครองของเตอร์ก แต่ก็ไปอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส ตลอดระยะเวลาการปกครองอันยาวนานของญี่ปุ่น มีผลต่อตะวันออกกลางคือได้รับอิทธิพลญี่ปุ่นทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม

การประเมินผลท้ายบท

1. เหตุใดจักรวรรดิอตโตมันจึงได้ชื่อว่าเป็นคนป่วยของยุโรป “Sick man of Europe”
ให้อธิบาย
2. อะไรคือสาเหตุของการปฏิรูปดึงเตอร์ก
3. เหตุใดฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยอังกฤษจึงต้องผูกมัดตนเองกับผู้แทนของประชาชนในตะวันออกกลางด้วยการทำสัญญาต่างๆ และสัญญาเหล่านี้ได้แก่อะไรบ้าง มีสาระสำคัญอย่างไร
4. เมื่อสงเคราะห์โลกครั้งที่ 1 ญี่ปุ่น ได้เกิดผลอย่างไรบ้างกับตะวันออกกลาง